శ్రీమతే శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీవైఖానసే సకలాగమ సారభూతే

నిత్యారాధన క్రమః.

శ్లో॥ విష్ణోరారాధనం సమ్యక్ ప్రోక్తం విఖనసాపురా। శ్రీ ఇచ్ఛఖండ ప్రకారేణ క్రమాన్మంత్రో విలిఖ్యతే॥ "అతోదేవా అవంతునో యతో విష్ణుర్విచక్రమే - పృథివ్యాస్సప్తధామభిః - ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్ - సమూఢమస్యపాగ్ంసు రే - త్రీణిపదావిచక్రమేవిష్ణుర్గోపా అదాభ్యః - తతోధర్మాణి ధారయన్ - విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతోవ్రతాని పస్పశే - ఇంద్రస్య యుజ్యస్సఖా - తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదాపశ్యంతి సూరయః - దివీవచక్షురాతతమ్ - తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్ంస స్సమింధతే - విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్" ఇతి మంత్రేణాలయం ప్రదక్షిణీ కృత్య "విమానాయనమః, విష్ణుమందిరాయనమః, దేవావాసాయనమః, వైకుంఠోద్భవాయనమః" ఇతి విమానం ప్రణమ్య. "మణికం ప్రపద్యే మహాబలం ప్రపద్యే విమలం ప్రపద్యే ద్వారపాలకం ప్రపద్యే" ఇతి మణికం ప్రణమ్య. "నిరస్తగ్ం రక్షో నిరస్తోఘ శగ్ంసో నిరస్తా అరాతయః - సహోమో దేవారక్షద్ధ్వ" మితియంత్రికా మాదాయ. "హిరణ్యపాణి మూతయే సవితారముపహ్వయే సచేత్తా దేవతాపద" మితిమంత్రేణ కవాటే సంయోజ్య. "దివం విష్ణోతు దివస్స్వర్గం పిహితద్వారం విష్ణోతు దివ్యాంతరిక్షం దేవానాం సాహస్రోగణ మభిదర్శయ...

మితి కవాటముద్ఘాట్య. "అతో దేవా అవన్తునో యతో విష్ణు ర్విచక్రమే... విష్ణోర్యత్పరమంపద" మితి దేవస్యాభిముఖం సమీక్ష్య "శామ్యన్తు ఘోరాణి శామ్యన్తు పాపాని శామ్యన్త్వీతయ శ్శుభాని వర్ధన్తా" మితి పాణినా త్రిస్సంప్రహృత్య. "భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవత స్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతాఽనుగృహీతో భగవతాఽనుజ్ఞాతో భగవత్కర్మ కరిష్యామి తద్భగవాననుమన్యతా" మితి దేవం ప్రణమ్య. "ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నం నిరృతిం మమ - పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దిశో దిశ" ఇతి దీపానుద్దీప్య. "మహాన్తం దన మింద్రస్యవిశేషాం మహాతాం మేదినీం తదుభయం ప్రజానాం నిరృతయే నిరృత్యై గాయ" ఇతిఘటమాదాయ "అద్యమభిగృహ్ణామి నారమభిగృహ్ణామి లోయమభిగృహ్ణామి అమృతమభిగృహ్ణామి సర్వత్రదివం యద్భూత్యం తద్భావిష్యం లోయమభిగృహ్ణామి" ఇత్యుదకం గృహీత్వా. "అర్వాంచమింద్రమముతో హవామహే యోగోజిద్ధనజి దశ్వజిద్యః- ఇమంనో యజ్ఞం విహవే జుషస్వాస్య కుర్మో హరివో మేదినంత్వా" ఇతి శిరసివిన్యస్య. "సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్ని మన్వారభామహే - ఆదిత్యం విష్ణుం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిమ్" ఇత్యాలయే కుంభం సన్న్యస్య. ఏలోశీర గంధాద్యైర్వాసయిత్వా- "అవహతగ్ం రక్షోఽవహతా అరాతయః - అవధూతగ్ం సో ప్తి యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః" ఇతి మార్జన్యా మార్జయిత్వా. "ఆశానుసప్తస్వపి కంజరేఖా ఆపస్సమగ్రాస్సముదావహామి । సోమాగ్ని సూర్యామృత పుష్కరిణ్యా మాపన్నమావాహ్య పురస్కరిష్యే" ఇతి పఞ్చగవ్యేన ప్రోక్ష్య. "నశ్యంతి జగతామీతమో నిరస్తః పరాపస సహపాప్మనా" ఇతి నిర్మా

ల్య ముపహరేయు. "అహమేవేదంకరిష్యామి విభోః కర్తు మాధాస్యా మితి - కరిష్యామ్యత్రయత్నేనచిత్తస్థో దేవోఽనుమన్యతా" మిత్యలంకారాసనం సంశోధ్య. "ప్రాతస్తస్యపారే భువనస్య మధ్యే నాకస్యపృష్ఠే మహతోమహీయతే। మహద్భ్యస్సంభసో హ్యవనయో గ్గగనయోర్మధ్యయో ర్విభావయో ర్దేవసంజాత మభిబ్రహ్మ బ్రహ్మ సదావేదాస్తు యశోమహాః ద్యుతిర్మహాః మతిర్మహాః పురుషోస్తు సదాశినః" ఇతి దివ్యసింహాసనం సంశోధ్య. "విష్వక్సేనాయనమః, శాంతాయనమః, హరయేనమః, అమితాయనమః" ఇతి నిర్మాల్యేన విష్వక్సేన మలంకృత్య. "శుచివోహవ్యా మరుతశ్శుచీనాం శుచిగం హినోమ్యధ్వరగం శుచిభ్యః - ఋతేనసత్యమృతసాప ఆయన్ శుచిజన్మాన శ్శుచయః పావకాః" ఇతి మంత్రేణ పుష్పాద్యుపకరణాని ప్రోక్ష్య. ప్రథమః ఖండః.

"శామ్యంతు ఘోరాణి శామ్యంతు పాపాని శామ్యంత్వీతితయః - శుభానివర్ధంతా" మితి పాదసంతాడనేన దేవం విబోధ్య. "భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే - విరాజమనంతమజం ప్రపద్యే - తేజోమయం తేజసామప్యగమ్యం సర్వాత్మానం తనుసః పారమూర్తం - భూతైర్విశ్వం పాతిహస్తం ప్రపద్యే విష్ణుం ప్రపద్యే పురుషం ప్రపద్యే సత్యం ప్రపద్యే ఉచ్యుతం ప్రపద్యే ఉనిరుద్ధం ప్రపద్యే" ఇతి దేవం ప్రణమ్య. "పరంరగంహ ఆస్తాన్యే గాయనం రగంహ ఆస్తాన్యే గమర్మాతం రగంహ ఆస్తాన్యే సర్వం రగంహ న్నైష్ఠనమహం ఆస్తాన్యే" ఇతి కౌతుకమాదాయ. "ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ మృగోనః భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః - యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు - అధిక్షియంతి భువనాని విశ్వా" ఇతి [illegible]. [illegible] బ్రహ్మణాం

త్రిపాదేచంద్రం తస్యోపర్యర్చన పాత్రే ఆదిత్య మభ్యర్చ్య స్నానార్థ
మగ్నికోణే అర్ఘ్యార్థం నైఋత్యే పాద్యార్థం వాయవ్యే ఆచమనార్థ
మీశాన్యాం మధ్యే శుద్ధతోయ పాత్రం స్థాపయిత్వా. స్నానపా
త్రే వసిష్ఠమావాహయామి అర్ఘ్యపాత్రే సోమమావాహయామి
పాద్యపాత్రేయజ్ఞాజ్ఞమావాహయామి ఆచమనపాత్రే ఇందుమావా
హయామి శుద్ధతోయపాత్రే చంద్రమావాహయామి ఉద్ధరిణ్యాం
శేషమావాహయామి శంఖే చంద్రమావాహయామి పుష్పే ఫుల్ల
మావాహయామి గంధే పృథివీమావాహయామి ధూపే బృహస్పతి
మావాహయామి దీపే శ్రియమావాహయామి "ధారాసుసప్తస్యే"
తిమంత్రేణ పాత్రే ఘటోదకమాపూర్య. కస్తూరోశీరై లాలవం
గతక్కోలాద్రీ స్నానపాత్రే నిక్షిప్య కుశాక్షతయవవ్రీహితిలమా
ష ప్రియంగు సిద్ధార్థాదీనర్ఘ్యపాత్రే నిధాయ. పద్మదళ విష్ణు
పత్ర శ్యామాకదూర్వాద్రీ పాద్యపాత్రే నిధాయ. ఘనసారోశీరా
దీ నాచమనపాత్రే విన్యస్య, మధ్యే శుద్ధతోయే పుష్పగంధా ప్ర
క్షిప్య. "ఇదమాపశ్శివే" తిమంత్రేణ పాత్రాణ్యభిమంత్ర్య.
త్వం స్త్రీత్వం పుమానసిత్వం కుమార ఉదన్నోతః కుమార
ఉదవా కుమారి త్వంజీర్ణాంత్వంజనని గచ్ఛసి త్వంజాతవేదో నిహం
సి విశ్వతోముఖః" ఇతి పాద్యమభి మంత్ర్య. "అగ్నిరింద్రావరు
ణావహ - సంధ్యాసిత్వామేవ వరుణ ససిద్ధ్రిమసి - ఉద్యాలోకో
సిత్వంచ మాలోకోసి ప్రాణోస్యగ్నిరసి మధుమానుదకోసి ప్రద్యో
తోస్యంభోసి సత్యేనాంధోసి సర్వమసి సర్వధాఽసి హృచ్ఛోకంమే
నిర్దహపాప్మాన ముపధ్వంసమరుత్త ముపధ్వంస సూర్యః - త్వం
సోం అగ్నే వృశితానా మసి వృశితానాం భూపతే, భువనపతే

బ్రహ్మణస్పతే బృహంతి ధుంష్వా" ఇతి మంత్రేణార్ఘ్యమభిమ
న్త్ర్య. ద్వితీయః ఖణ్డః.

కూర్మాసనం నిధాయ, తస్యోపరి "ఆధారశక్త్యైనమః అనం
తాసనాయనమః కూర్మాసనాయనమః విమలాసనాయనమః పద్మాస
నాయనమః హుంఫట్స్వాహా ఇదమాసనమ్" ఇత్యాసనం పరిక
ల్ప్య. తతః పీఠార్చను కుర్యాత్. "సర్వాధారాయనమః సనా
తనాయనమః దివ్యాయనమః కమఠరూపాయనమః" తస్యోపరి "స
హస్రఫణామణిరూపిణే ఆదిశేషాయనమః ఐరావతాఖ్య మహాగజాయ
నమః అంజనాఖ్య మహాగజాయనమః పుష్పదంతాఖ్య దిగ్గజాయన
మః." తస్యోపరి "ఆధారశక్త్యైనమః" తస్యోపరి "లవణోదక స్వ
రూపిణే సముద్రరాజాయనమః" తత్పరితః "ఇక్షుఖండోదక స్వరూపి
ణే సముద్రరాజాయనమః" తత్పరితః "సురాఖ్యోదక స్వరూపిణే స
ముద్రరాజాయనమః సర్ప్యోదక స్వరూపిణే సముద్రరాజాయనమః ద
ధ్యుదక స్వరూపిణే సముద్రరాజాయనమః క్షీరోదకస్వరూపిణే సము
ద్రరాజాయనమః శుద్ధోదక స్వరూపిణే సముద్రరాజాయనమః." త
న్మధ్యే "సహస్రపద్మాయనమః" తస్యోపరి "రత్నాబ్జకర్ణికాయనమః"
కర్ణికోపరి శ్రీమన్నారాయణాయనమః." ఆసన మంత్రస్య పృథివ్యా
మేరు పృష్ఠఋషిః సుతలంఛందః శ్రీకూర్మో దేవతా ఆసనే వినియో
గః. "ఆసీనశ్చాపి దేవేశో న్యాసకర్మ సమాచరేత్ । ఉత్పతంత్వివా
భూతాని పృథివ్యంతరనివాసినః ॥ అపసర్పంతుయె భూతా యేభూ
తా భువిసంస్థితాః । యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తేగచ్ఛంత్వాజ్ఞ
యాహరేః ॥ పృథ్వి త్వయాధృతాలోకా దేవిత్వం విష్ణునాధృ
తా । త్వంచధారయమాం దేవి పవిత్రం కురుచాసనమ్ ॥ పా
ర్షిఘాతకరాస్ఫోటతిగ్మదృష్ట్యవలోకనైః । పాతాళభూతలవ్యో

మ భూతోపద్రవ శాంతయే ॥ ఇతి తాళత్రయం కృత్వా నమః
స్కుర్యాద్దిగీశ్వరాన్ ॥ లం ఇంద్రాయనమః రం అగ్నయేనమః
హం యమాయనమః షం నిర్‌ఋతియేనమః వం వరుణాయనమః
యం వాయవేనమః సంసోమాయనమః శం శంకరాయనమః శ్రీం
ఓం హ్రీం ఊర్ధ్వాయనమః శ్రీం ఓం అధరాయనమః - సర్వమం
గల మాఙ్గల్యే శివేసర్వార్థ సాధకే । మాంచపూతం కురుధరే
నతోఽస్మిత్వాం సురేశ్వరి ॥ సర్వఘాతనివారణాయ హుంఫట్
స్వాహా."

అథ భూ శుద్ధిః.

అస్యశ్రీ భూ శుద్ధి మహామంత్రస్య వరాహఋషిః గాయత్రీ ఛందః శ్రీ భూనీళా దేవతా, లాం బీజం హీం శక్తిః లూం కీలకం పృథ్వీశోధనార్థే వినియోగః. లా మిత్యాదిషడఙ్గన్యాసః. ఏవం హృదయాది న్యాసః కరన్యాసశ్చ. భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః, ధ్యానమ్. విష్ణుపత్ని సుసంజాతే శఙ్ఖవర్ణమహీతలే । అనేకరత్న సమ్పన్నే భూమిదేవి నమోస్తు తే ॥ ఓమ్ ధనుర్ధరాయ విద్మహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి - తన్నోధరా ప్రచోదయాత్ ॥ భూర్భువ స్సువరోమితి పృథివీం నమస్కృత్య, దక్షిణపాద మూర్ధ్వం వామ పాదమధః జాన్వంతరే గుల్ఫౌ నిగూహ్య శిశ్నవృషణౌ వపీడయన్ ని వాతస్థః ప్రదీప ఇవ ఋజుకాయో కించిదున్నమిత వక్త్రః దంతైర్దం తానస్పృశన్ తీక్షణీకృత్య, ఏవ మాసనమాసీనో యథాబలం ప్రా ణాయామం కుర్యాత్. శ్రీభగవతో వాసుదేవాజ్ఞయా విద్యయా సమస్త పాపక్షయార్థం శోషణదహన ప్లావనైస్సహ భూతశుద్ధిం కరి ష్యే ఇతి సఙ్కల్ప్య, పఞ్చభూత మయం ధ్యాయేత్.

అథ భూతశుద్ధిః.

లం పాదాది జానుపర్యన్తం భూమణ్డలం చతురశ్రం పీతవర్ణం వజ్రలాఞ్ఛితం నివృత్తికలం గన్ధాది పఞ్చగుణ మనిరుద్ధమూర్తిం ధ్యాయేత్. వం జాన్వాదినాభి పర్యన్తం జలమణ్డల మర్ధచన్ద్రాకారం శుభ్రవర్ణం పద్మలాఞ్ఛితం ప్రతిష్ఠాకలం రసాది చతుర్గుణ మచ్యుతమూర్తిం ధ్యాయేత్. రం నాభ్యాది హృదయ పర్యన్త మగ్నిమణ్డలం త్రికోణాకారం రక్తవర్ణం స్వస్తికలాఞ్ఛనం విద్యాకలం రూపస్పర్శ శబ్దగుణం సత్యమూర్తిం ధ్యాయేత్. యం హృదయాది భ్రూమధ్య పర్యన్తం వాయుమణ్డలం షట్కోణం ధూమ్రవర్ణం షడ్బిందులాఞ్ఛితం శాన్తికలం స్పర్శశబ్దగుణం పురుషమూర్తిం ధ్యాయేత్. హం భ్రూమధ్యాది బ్రహ్మరన్ధ్ర పర్యన్త మాకాశ మణ్డల మనాకృతిచిహ్నం నాదబిన్దుకలాత్మకం కృష్ణవర్ణం సహస్రదళలాఞ్ఛితం శాన్త్యతీతకలం శబ్దగుణం విష్ణుమూర్తిం ధ్యాయేత్. ఏవం స్వశరీరం పఞ్చభూత మయం ధ్యాత్వా ముకుళిత హృదయకమలం ప్రణవేన వికసయిత్వా. తతో జీవం సుషుమ్నా నాడీమార్గేణ ప్లుతప్రణవేన ద్వాదశాన్త స్థిత సహస్రదళ పద్మనిష్ఠ పరమాత్మనః పదే నివేశ్య. తత్ర "బ్రహ్మహత్యా శిరస్కంచ స్వర్ణస్తేయ భుజద్వయమ్ । సురాపాన స్వహృదయం గురుతల్పకటిద్వయమ్ ॥ తత్సంయోగిపద ద్వంద్వ మఙ్గప్రత్యఙ్గరూపకమ్।ఉపపాతకరోమాణ మధోవదనమారుతమ్ ॥ ఖడ్గరూపం రక్తకేశం రక్తశ్మశ్రువిలోచనమ్ ; ఖడ్గచర్మధరం కృష్ణం కుక్షౌ వామే విచింతయేత్ ॥ అశ్వమేధ శిరస్కంచ మహాదాన భుజద్వయమ్ । సోమపాన స్వహృదయం బ్రహ్మచర్య కటిద్వయమ్ ॥ తత్సంయోగిపదద్వంద్వం.సాఙ్గోపాఙ్గం సుఖావహమ్ । సార్ధ త్రికోటి తీర్థాఙ్గం సర్వ జేనమయాత్మకమ్ ॥ స్వకుక్షౌ

దక్షిణే పుణ్య పురుషంతు విచిన్తయేత్" ఇతి భూతశుద్ధిం కృత్వా. శోషణదహన ప్లావనానిచ కుర్యాత్.

వాయు బీజస్య కిష్కింధఋషిః త్రిష్టుప్ ఛందః మహాభూతవాయు ర్దేవతా, పాపపురుష శోధనార్థే జపేవినియోగః. యాం ఇత్యాది షడఙ్గన్యాసః ఏవం హృదయాదిన్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః. తతో వామనాసాపుటే వాయు బీజం షోడశవారముచ్చార్య రేచయిత్వా' షోడశవారం పూరయిత్వా ద్వాత్రింశద్వారం కుంభయిత్వా' తం పాపపురుషం నాభి ప్రదేశస్థిత షట్కోణ షడ్బిందులాఞ్ఛిత కృష్ణవర్ణ వాయుమణ్డలాన్తర్గతో "య" మితి "ఆవాతవాహి భేషజం వివాతవాహి యద్రపః - త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే" ఇతి మంత్రోత్థిత చండవాయునా పాపపురుషం శోషయిత్వా దక్షిణనాసాపుటేన వాయుబీజం షోడశవార ముచ్చార్య రేచయిత్వా విసర్జయతి.

అస్యశ్రీ అగ్నిబీజమన్త్రస్య వైశ్వానరఋషిః జగతీఛందః అగ్నిర్దేవతా పాపపురుష దహనార్థే జపేవినియోగః రాం ఇత్యాది షడఙ్గన్యాసో హృదయాది న్యాసశ్చ. భూర్భువసువరోమితి దిగ్బంధః దక్షిణనాసాపుటే అగ్నిబీజం ధ్యాత్వా రేచయిత్వా పూరకేణ తదా ఒగ్నిబీజం హృదిస్థితాగ్ని మణ్డలే నియుక్త్వా కుంభకేన తదగ్నిబీజోత్థితేన తంపాపపురుషం హృదయ ప్రదేశస్థిత త్రికోణ స్వస్తికలాఞ్ఛిత రక్తాగ్ని మణ్డలాన్తర్గతం "ర"మితి "అగ్నే రక్షో ఒగ్నో అగ్ [illegible] - ప్రతిష్ఠ దేవరిషితః - తవిష్టైరజకోదహ - అగ్నే [illegible]" ఇతి మంత్రోత్థిత చక్రాగ్ని జ్వాలావ [illegible]

త జఠరాగ్నినా దాహయిత్వా వామనాసాపుటే తద్భస్మ కల్మషజా
త మగ్నిబీజేన సహ విసర్జయేత్.

అస్య చంద్రబీజ మన్త్రస్య హిరణ్యగర్భ ఋషిః గాయత్రీ
ఛందః చంద్రో దేవతా మమ సర్వ శరీరస్యామృతప్లావనార్థే జపేవిని
యోగః. వా మిత్యాది షడఙ్గన్యాసః, ఏవం హృదయాదిన్యాసః,
భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః. భ్రూమధ్యా దర్ధచంద్రాకార పద్మ
లాఞ్ఛిత కృష్ణవర్ణామృత మణ్డలా న్తర్గతం 'వ'మితి "యదతో వాతదే
గృహే అమృతస్య నిధిర్హితః। తతో నోదేహి జీవసే తతో నోధేహి
భేషజమ్ - తతో నోమహ అవహ ఆవాతుభేషజ" మితి మంత్రోక్తి
త ద్వాదశా న్తస్థిత భగవద్వామ పాదాఙ్గుష్ఠ వినిసృతామృతధార
యా ఽఽత్మానమభిషిచ్య, శుద్ధింకృత్వా, పరమాత్మనాసహ స్థి
తం చైతన్యాత్మకం జీవాత్మానం ప్లుతప్రణవోచ్చారణేన సుషుమ్నా
నాడీ మార్గేణ పూర్వోక్త హృదయ కమలే ప్రణవేనస్థాపయేత్.
ఇతి శోషణదహన ప్లావనంచ కుర్యాత్. ప్రాణ ప్రతిష్ఠా మన్త్రేణ
ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్.

ప్రాణప్రతిష్ఠా.

అస్య శ్రీప్రాణప్రతిష్ఠా మహామంత్రస్య బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వ
రా ఋషయః - ఋగ్యజుస్సామాథర్వాణాశ్ఛందాగ్ంసి - సకలజై
తన్య ప్రాణప్రతిష్ఠాశక్తిః - పరాదేవతా. ఆం బీజమ్ హ్రీం శక్తిః-
క్రోం కీలకమ్. మమ ప్రాణప్రతిష్ఠార్థే జపేవినియోగః. మూలమం
త్రేణ షడఙ్గన్యాసంచ కృత్వా "ఓమ్-అమ్-కమ్-ఖమ్-గమ్-ఘమ్-
ఙమ్ పృథివ్యప్తేజో వాయ్వాకాశాత్మనే ఆం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః.
ఓమ్-ఇం-చం-ఛం-జం-ఝం-ఞం శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాత్మనే ఈం
తర్జనీభ్యాంనమః. ఓం-ఉం-టం-ఠం-డం-ఢం-ణం శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్ఘ్రాణ
త్ర జిహ్వాఘ్రాణాత్మనే ఊం మధ్యమాభ్యాంనమః. ఓమ్-ఏం-తం-

ఢం-దం-ధం-నం వాక్పాణి పాదపాయూపస్థాత్మనే ఐం కవచాయ హుమ్. ఓమ్-ఓం-పం-ఫం-బం-భం-మం వచనాదాన గమన విస ర్గానందాత్మనే ఔం నేత్రత్రయాయవషట్. ఓమ్-అం-యం-రం-లం-వం-శం-షం-సం-హం-ళం-క్షం మనోబుద్ధ్యహంకార మహాప్ర కృతి జీవాత్మనే అః అస్త్రాయఫట్. మూలేన షట్కర శుద్ధివ్యాప కత్రయం కృత్వా. మణిబంధే ప్రకోష్ఠేచ కూర్పరేచ కరస్థలే। తత్పృ ష్ఠేచ తదగ్రేచ కరశుద్ధి రితిస్మృతః॥ యథా—ఆం హ్రీం క్రోం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం నాభేశ్చరణ పర్యంతం పాశ బీజం ప్రవేశయిత్వా హృదయాది నాభిపర్యంతం శక్తిబీజం ప్రవేశయి త్వా మూర్ధాది హృదయపర్యంతం యావదఙ్కుశం న్యసేత్. ధ్యా నమ్:—"రక్తాంబురాం శ్చారుణ పద్మసంస్థాం పాశాఙ్కుశౌ విక్షుధను స్సు బాణాః। శూలం కపాలం దధతీం కరాబ్జైః రక్తాం త్రినేత్రాం ప్రణమామి దేవీమ్" ఇతి ధ్యానమ్. ప్రాణప్రతిష్ఠామంత్రం ద్వా దశవారం జపేత్. యథా:—ఆం హ్రీం క్రోం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం హంసస్సోఽహమ్, మమప్రాణ ఇహ ప్రాణ మమజీవ ఇహస్థిత। మమ సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనస్త్వ క్చక్షు శ్శ్రోత్రజిహ్వా ఘ్రాణరేతో బుద్ధ్యాకూతాదయః ఇహైవాగ త్య స్వస్తయే సర్వేసుచిరం తిష్ఠన్తు హ్రీం స్వాహా, ఏవం త్రిరుచ్చా ర్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్. హృదయం స్పృష్ట్వా "అనుపనీ తే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణ ఇహనో ధేహిభోగం। జ్యో క్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరన్త మనుమతే మృడయానస్స్వస్తి" ఇతి జపేత్. పాదజాన్వన్తరంభూమి ర్జాను కట్యన్తరం జలమ్। హృ త్కట్యోరన్తరం తేజో నాసాగ్రాద్వాయు మణ్డలమ్॥ వ్యోమనా పా శిరోమధ్యం పంచభూతాః ప్రకీర్తితాః। షణ్ణ్పోపనిషదాం

న్యాసం ప్రవక్ష్యామి తపోధనాః ॥ పంచోపనిషదాం న్యాసాజ్జాయతే శక్తిమాన్నరః । శిరోహృన్నాభి జఠర పాదాన్యాకాశతః క్రమాత్ ॥ "యోవాగవిష్ఠః పరమః ప్రధానః పదంవా యస్య సత్వమాసీత్ । యస్యోపరిత్వాయుతయో ఽనుపశ్యన్తి తస్మై ముఖ్యాయ విష్ణవే స్వాహా ॥ ఓం హాం నమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనే విష్ణవే ఆకాశాయనమ" ఇతి శిరసిన్యసేత్. "యోవావాయుర్ద్విగుణోఽన్తరాత్మా సర్వేషా మన్తశ్చరతీహ విష్ణో । సత్వాం దేవాః మనుష్యా న్మృతా స్పరిసంజీవసే ॥ ఓం యాం నమః పరాయ పురుషాత్మనే పురుషాయ వాయవేనమ" ఇతి హృదయేన్యసేత్. "త్వమగ్నే త్రిగుణోవరిష్ఠః పరంబ్రహ్మ పరంజ్యోతిః।సర్వేషాం త్వం పాలనాయ హుతమమృతం వహిష్యసే ॥ ఓం రాం నమః పరాయ విశ్వాత్మనే సత్యాయాగ్నయేనమ" ఇతి నాభౌన్యసేత్. "త్వంజీవస్త్వమాప స్సర్వేషాం జనితా త్వమాహారః। త్వం విషోగ్ని శ్శరీపాపనుదాయ చతుర్గుణాయ. ఓమ్ వాం నమః పరాయ నివృత్త్యాత్మనే అచ్యుతాయాద్భ్యో నమ" ఇతి మూలాధారేన్యసేత్. "భూమేర్వ్రతన్వాః ప్రతరః ప్రకామః పోపూయమానః పఞ్చభి స్సగుణైః । ప్రపన్నా స్సర్వాణి మాం ధారయిష్యసే. ఓమ్ లాం నమః పరాయ సర్వాత్మనే అనిరుద్ధాయ పృథివ్యైనమ" ఇతి పాదయోర్న్యసేత్. ఓమ్ అంగుష్ఠాభ్యాం గోవిందాయనమః, తర్జనీభ్యాం మహీధరాయనమః, మధ్యమాభ్యాం హృషీకేశాయనమః, అనామికాభ్యాం కేశవాయనమః, కనిష్ఠికాభ్యాం వాసుదేవాయనమః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం పద్మనాభాయనమః ఇతి కరన్యాసః. "ఓమ్ బ్రహ్మ బ్రహ్మాన్తరాత్మా బ్రహ్మపూతాన్తరాత్మా బ్రహ్మాశి బ్రహ్మనిష్ఠో బ్రహ్మగుప్తోగుప్తోఽహమస్మి" ఇతి హృదయ మభిమృశ్య. "ద్యౌర్ద్యౌరసి సర్వ ఇమే ప్రాణాస్థానవ ఆసన్" ఇతి శిరోభిమృశ్య. "సశే ఉత్కృన్తయామి సవేదా స్స

మన్త్రాన్సమ్పూర్ణః । సనోమో దేవాః పరివర్తయన్తా" మితి శిఖామభిమృశ్య. "దేవానామాయుధైః పరిబాధయామి బ్రహ్మణో మన్త్రేణుజస్యౌజసా। భృగూణా మంగిరసాం తపసా సర్వమాతనోమి" ఇతి సర్వత్ర రక్షాం కృత్వా. సుదర్శన మభిగృహ్ణామీతి దక్షిణ వామ భుజయో శ్చక్ర శంఖౌ విలిఖ్య, "సూర్యోసి సూర్యాన్తరాత్మా చక్షురసి సర్వమసి సర్వం ధేహి" ఇతి దక్షిణనయనే. "చంద్రోసి యజ్ఞోసి యజ్ఞాధానమసి యజ్ఞస్య ఘోషదసి" ఇతివామనయనే. హస్తయో స్తలయో ర్దక్షిణవామయో స్సూర్యాచంద్రమసో ర్మణ్డలంన్యస్య. అథర్వాణ్యం విధిం యజ్ఞం బ్రహ్మాణం దేవేంద్ర మిత్యంగుష్ఠాది కనిష్ఠాన్తం కరయో ర్విన్యస్య. "అన్తరస్మిన్నిమేలోకా అన్తర్విశ్వమిదంజగత్ । బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠం తేనకోఽర్హతి స్పర్ధితు" మితి బ్రహ్మస్వరూపం ధ్యాత్వా. మన్త్రన్యాసస్తతః పూర్వం మాతృకా తదనంతరమ్ । అథోంతన్యాస మిత్యుక్త మంగన్యాసం కరేన్యన్యసేత్. దేహేయదుక్తా యేన్యాసా బిమ్బేషుచ విధీయతే । పంచోపనిషదాదీనాం న్యాసం బేరేషూదాహృతమ్ ॥

ఆత్మాత్మా పరమాత్మా మయ్యంతరాత్మా యశ్చాదిరాత్మా సతనూన్తరాత్మా । వ్యావేష్టవిశ్వం సకలం బిభర్తి యోఽవ్యక్తపుణ్యా స్సతునః ప్రధానః ॥ ప్రాణః ప్రణీత స్స ఉదాన ఆదిర్వరదో వరాహో వ్యాపశ్చమేస్యాత్ । తపసాంచ భూతిః కపిలో నృసింద్రో యశ్చాపానో హయశీర్షోనః ॥ యస్సర్వమశ్నత్యజర స్సమగ్ర శ్రీమూర్తియుక్తాం సతుమేసమానః । బలమాసురం యస్సతతం నిహన్తాం బ్రహ్మ బుద్ధిర్మేఽప ఈశ్వరః ॥ సవితాచవీర్యమిందుశ్చ ధాతా రసభూతభూతా భూతాస్సుభూతా । ద్యౌర్మేఽస్తు మూర్ధా ఉదరం నభోవా భూమిర్యథాంఘ్రీ వపు ర్దేవమీశః ॥ అక్షీ నిమేస్సూ రథపర్వతాఖ్యా భుజగాశ్చ కేశా దివియే చరంతః । ద్యౌ

నేత్రరూపౌ విధుపృశ్నిముఖ్యౌ రుధిరంచ తారం సారం సకలంచతో
యం ॥ స్నాయవోమేఽనన్తద్యో ర్భృగుశ్మే హృదయమస్తు సర్వే
అన్యేమునయోంగ భూతాః । వేదామే ఆస్యం జిహ్వామే సరస్వతీ
దన్తామరుత ఉపజిహ్వా ఉపశ్రుతిః । వృషణౌ మిత్రావరుణా వుపస్థః
ప్రజాపతి రాంత్రామేవేదాః । శ్రుతిస్మృతిర్మేధా ధారణేస్వేదంమే
వర్షణం మూత్రకోశం సముద్రం పురీషం కాఞ్చనమ్ । సావిత్రి
గాయత్రి మర్యాదావేదే హృత్పుణ్డరీకే విమలేప్రవిష్టః ॥ సకల స్సల
క్ష్మ స్సవిభూతికాంగోయత్సర్వం పుణ్యం మయ్యధిష్ఠానమస్తు । స
ర్వేషాం దేవానా మాత్మక సర్వేషాం ఋషీణా మాత్మకః స్సర్వే
షాం మునీనా మాత్మక స్సర్వేషాం భూతానా మాత్మక స్తపో మూ
ర్తిర్హి పుణ్యమూర్తిరాస్తా" మిత్యాత్మసూక్తం జపిత్వా-సువర్ణవ
ర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహమ్ । శుకపింఛామ్బరధరం
విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్ ॥ కిరీటకేయూరహార ప్రలమ్బం బ్రహ్మ
సూత్రిణమ్ । శ్రీవత్సాఙ్కం చతుర్బాహుం శంఖచక్రధరం పరమ్॥
దక్షిణేనైక హస్తేన భక్తానా మభయప్రదమ్ । వామేనాప్యన్య
హస్తేన స్వకట్యా మవలంబితుమ్ ॥ ఏవం సంకల్ప్య మతిమా నర్చ
యేత్పురుషోత్తమమ్ ॥ హృదయకమల మధ్యే నానారత్నమయ దివ్య
సింహాసనే శుభచక్రాభయముద్రకటి హస్తయుక్తం కిరీటాది. సర్వా
భరణభూషితం వనమాలా విరాజితం శ్రీభూమి సహితం భగవన్తం
ధ్యాత్వా మనసా సర్వోపచారై రభ్యర్చ్య. "భగవన్ పుండరీకాక్ష
హృద్యాగన్తు మయాకృతం । ఆత్మసాత్కురు దేవేశ బాహ్యే
త్వాం సమ్యగర్చయే" ఇతి ప్రార్థ్య. "యోవాత్రిమూర్తిః పరమః పర
శ్చ త్రిగుణం జుషాణ స్సకలం విధత్తే ।త్రి స్త్రిస్త్రి ధాత్మన్ త్రిధాత్రి
ధావవిదధే సమస్తం త్రిధాత్రిరూపం సకలం ధరాయ" ఓం విష్ణవే
నమః పాదపుష్పం సమర్పయామి, ధ్రువబేరస్య పూర్వోతు. కేవలం

త్వష్టవిగ్రహైః। ద్వాత్రింశ ద్విగ్రహైఃపూజా మర్చయే సముదాహృతం । కౌతుకస్య శిరసినువః, నాభౌభువః, పాదయోర్భ్వః, యకారం పాదయో రన్తరే పీఠేవిన్యస్య. హృదయె అం ఇతి బీజాక్షరం న్యస్య తం ప్రణవేన వేష్టయిత్వా శ్రీదేవ్యాః శ్రీకారం వామే భూమేర్లకారంచ బీజాక్షరం విన్యసేత్ "సంయుక్తమేతత్ క్షరమక్షరంతు వ్యక్తావ్యక్తం భవతో విశ్వమస్మాత్ । అనీశాత్మా బధ్యతే భోక్తృ భావాత్ జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాపైః ॥ బ్రహ్మాణస్తరణమసి" ఇతి ధ్రువ కౌతుకయో స్సంబంధకూర్చం న్యసేత్. "భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతా నుగృహీతో భగవతానుధ్యాతో భగవత్కర్మ కరష్యామి తద్భగవా ననుమన్యతామ్" ఇతి ప్రార్థయేత్. "ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే...సురే ॥ ఆయాతు భగవాన్ పురుషస్సగణస్ససైన్యః సస్త్రీ సహాయ స్సహ దేవతాభి రనుమన్యతాం । యస్తు గరుడ రథో నిత్యమ్మృషిభి శ్చానుగామినం తమజం పుండరీకాక్షం భగవన్తమోం । విష్ణుమావాహయామి, మహావిష్ణుమావాహయామి, సదా విష్ణుమావాహయామి, వ్యాపి నారాయణమావాహయామి, శ్రియైజాతః శ్రియ అనిర్యాయ శ్రియంవయో జనితృభ్యోదదాతు। శ్రియం వసానా అమృతత్వ మాయన్ భవన్తి సద్యస్సమిధామితద్యూన్, ఆయాతు భగవతీ దేవీ శ్రీ సువర్ణ వర్ణా సగణాసపైన్యా పరమ పురుష సహాయా సహ దేవతాభి రనుమన్యతాం। యాపద్మాసనా పద్మహస్తా హంసనిర్యాఖ్య వాహినీ। నిత్యమ్మృషిభిశ్చానుగామినీ తామజాం పద్మనేత్రీం భగవతీమోం । శ్రీయామావాహయామి, ధృతిమావాహయామి, పవిత్రీమావాహయామి, ప్రమోదాయినీమావాహయామి, మేదినీ దేవీ వసుంధరాస్యా ద్వసుధా దేవి వాసవీ। బ్రహ్మవర్చసః పితౄణాం శ్రోత్రం చక్షుర్మనః। ఆ

యాతు భగవతీ దేవీ హారిణీ శ్యామవర్ణా సగణాసహైన్యా పరమ పురుష సహాయా సహాదేవతాభి రనుమన్యతాం । యా ఉత్పలాసనా ఉత్పలహస్తా మహాచాతక వాహినీ నిత్య మృషిభిశ్చానుగామినీ తామజాముత్పల నేత్రాం భగవతీ మేాం । హారిణీమావాహయామి, షాష్ఠీమావాహయామి, క్షోణీమావాహయామి, మహీమావాహయామి. "పరిశద్విష్ణ స్తవతే వీర్యాయ । మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః, యస్యోరుషుత్రిషు విక్రమణేషు । అధిక్షియంతుభువనానివిశ్వా । అస్త్వాసనం శుభంలోకే బ్రుపీ శుద్ధ స్త పోయం। తపశ్చాయు స్తదాయోగమ స్తుతే పరమంపదం" ఇత్యాసనందత్వా "విశ్వాధికానాం జననాధి కంత్రేధాత్రేతవో యజ్ఞోపవేదమూర్తే" ఇతి స్వాగతం "మనోభిమన్త్రాం మనవస్సుధర్మా యన్మాత్రరం వచసో నూనసేషు । అమోఘమోఘం ప్రతివేద వేదా స్వకంచనానా మనుమన్యతాం" ఇత్యనుమానం । "త్రీణిపదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ । ఇన్ద్రోభిమన్త్రా మమనోవాయవశ్చ ఆపస్సమగ్రా అభితోయస్పదద్యాత్ । విష్ణోరిమాం వైష్ణవీం తర్పయామి । ప్రసీద దేవా అధిక తేజసేనం" విష్ణవె పాద్యం । అమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యా దాద్యావా పృథివీ విశ్వశంభో । అమాగన్తాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వా జగమ్యా । త్రిర్దేవః పృథివీ మేషయేతాం విచక్రమే శతర్చసం మహిత్వా । ప్రవిష్ణర స్తు తవస స్తవీయాన్ త్వేషగ్ హ్యస్య స్థవిరస్య నామ" విష్ణవే అర్ఘ్యం॥ స్ప్రశ్యార్ఘ్యం "యోగేయోగే తవ స్తరం వాజేవాజేహవామహే । సఖాయ ఇంద్రమూతయే । శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయె । శంయోరభి స్రవంతునః" విష్ణవే ఆచమనీయం । ఘృతాత్పరి మండ ఇవాపున స్నేహా స్వర్వాధిక స్సర్వధ త్తేషుశర్వరి । స్వాచేతన్య చేతయత స్వశక్త్యా షడ్లోకాన్ గర్భనత్వాతుసర్వాన్ । [illegible]

క్రమే పృథివీ మేషయేతాం క్షేత్రాణి విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్ - ధ్రువాసో అస్యకీరయో జనాసః - ఉరుక్షితిగ్ం సుజనిమాచకార - ఇతి ముఖవాసం । మంత్రాసనస్య పంచోపచారాః - అర్ఘస్నానాసనం దత్వా "వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తం ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్యధీరః నామాని కృత్వా అభివదన్యదాస్తే - ధాతా పురస్తాద్య ముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి - నాన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే - యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవాః । ఉపానహౌర్జపహో హామి ప్రజాపతే శ్శరణమసి బ్రహ్మణశ్ఛదిర్ధి శ్వజనస్య ఛాయాసి సర్వతో మాపాహి । భువః పునాత్వఘు సపూర్ణ్ణ సంభూస్తే గోకరావారమిదం హరేయం" ఇతి పాదుకాన్దత్వా - భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే - విరాజమానం తమజం ప్రపద్యే । తేజోమయం తేజసామప్యగమ్యం సర్వాత్మానం తమసః పారభూతం । భూశ్రైస్త్ర విశ్వంపాతిహస్తం ప్రపద్యే అచ్యుతం ప్రపద్యే అనిరుద్ధం ప్రపద్యే" ఇతి దేవేశం నమస్కృత్య "పరం రగ్ంహ ఆస్తాస్యే సర్వం రగ్ంహో వైష్ణవ మాస్తాస్యే" ఇతి కౌతుక పీఠమాదాయ । స్వస్తి సూక్తం జప్త్వా । ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ । మృగోన భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః । యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు । అధిక్షియంతు భువనానివిశ్వా" ఇతి స్నానపీఠే దేవం సంస్థాప్య । నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ పూతస్తస్య పాదేఽఽసదాశివః" ఇతిదన్తధావనం "ఇదం బ్రహ్మపునీ మహే" తి జిహ్వాశోధనం । అతో దేవాదినా తైలోద్వర్తనం । పరిలిఖితేతురక్షః పరిలిఖితా అరాతయః । పరిలిఖితుస్తోఽస్తియోస్మాన్ ద్వేష్టియంచ వయం ద్విష్మః' ఇత్యంగ శోధనం కరోతి । వారిశ్చతస్రి స్సదృశః కవీనాం పత్న్యః ప

త్యై పరీతాక్షరంచ । భూమోభూత్యై భువనస్య పృష్ఠేస్నాయ యుతస్సంగతంవా స్నాపయామి ।" విష్ణుం వారిణాస్నాపయామి. "న మోనరుణా శ్శుద్ధశ్శుద్ధోహమస్మి । శుద్ధో బ్రహ్మా హరిర్వ్యోర్యథా। శుద్ధః పంచభూతా శుద్ధా శుద్ధా శ్శుద్ధోహమస్మి । బ్రహ్మోహమస్మి హరిరస్మి ఈశఈశోహమస్మి భవం భవామహే" ఇతిక్షీరం । భూ శానిలయా భూతయా పరిషించామి, భువస్సుష్మన్నయా ప్రాణవ త్యాచపరిషించామి, స్వరామృతవత్యా జ్యోతిష్మత్యాచ పరిషించామి. "తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహంవృణే సుమతిం విశ్వజన్యాం । యామస్యకణ్వో అదుహత్ ప్రపీనాం సహస్రధారాం పయసామహీంగాం" విష్ణుం గంధతోయెనస్నాపయామి "అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం । హోతారగ్ం రత్నధాతమం" విష్ణుం మధునా స్నాపయామి, "శ్రియైజాతః" విష్ణుం హరిద్రోదకేనస్నాపయామి "గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్య పుష్టాంకరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం" విష్ణుం గంధోదకేనస్నాపయామీతి పునస్సంస్నాప్య పురుషసూక్తేనచ సంస్నాప్య "మిత్రస్సుపర్ణశ్చంద్ర ఇంద్రోథ రుద్ర స్త్వష్టా విష్ణుస్సవితా గోపతిస్త్వం । త్వం విష్ణుస్సూత్రానిత్రాసు దైత్యాస్త్వయా వృతం జగదుత్సైన గర్భః" ఇతిప్లోతం "భూరసి భూః ప్రతిష్ఠిత్యై - భువరసిభువః ప్రతిష్ఠిత్యై - సువరసి సువః ప్రతిష్ఠిత్యై - భూర్భువస్సువరసి సువఃప్రతిష్ఠిత్యై - సానస్స సర్వేషా మ న్తరాత్మాభవ । పూతః పూతాన్తరాత్మాభవ । పుణ్యః పుణ్యా న్తరాత్మాభవ । బ్రహ్మా బ్రహ్మాంతరాత్మాభవ" ఇతి విష్ణుం ప్రతిష్ఠాపయామి "త్రిర్దేవః పృ + నామ" ఇత్యా దర్శనార్ఘ్యం నివేద్య । ఇతి స్నానాసన మష్టోపచారం విజ్ఞేయం భవతి । తతో ఽలంకారాసనం సంకల్ప్య । తేజోవత్సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బా

చాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం। విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచంయః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసియో అస్కభాయదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయో విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవేత్వా" ఇతి వస్త్రం. "సోమస్య తనూరసి తనువంమెపాహి సామాతనూరావిశ శివ్రా మాతనూరావిశ" ఇత్యుత్తరీయం "భూతోభూతేషు చరతి ప్రవిష్టః సభూతానా మధిపతి ర్బభూవ తస్మిన్ విష్ణుభూతాత్మహోయ" ఇతి భూషణం "అగ్నింం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్య సుక్రతుం" ఇతి యజ్ఞోపవీతం "పవిత్రంతె వితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యూషవిశ్వతః - అతప్తతనూర్న తదా మోఅశ్నుతే। శృతాసైన సన్నిసమాసితాః" ఇతి పవిత్రం. త్రయాణాముపచారాణాం విష్ణోర్నుకమిత్యనువర్తతే। పూర్వవత్పాద్యాచమనమ్. "తద్విష్ణోః పరమంపదగ్ం సదాపశ్యంతి సూరయః-దివీవచక్షురాతతం - ఇమాస్సుమనాశ్శ్రేష్ఠా దివ్యపుష్పాధివాసితాః - పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్యరశ్మిభిః" ఇతిపుష్పం "తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్ంస స్సమింధతే విష్ణోర్యత్పరమంపదం - ఇమే గంధా స్సురభిణో దివ్య గంధాధివాసితాః। పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః" ఇతి గన్ధం। అథావరణ దేవార్చనమ్. ఓం విష్ణవేనమః। పురుషాయనమః, సత్యాయనమః, అనిరుద్ధాయనమః, కపిలాయనమః, యజ్ఞాయనమః, నారాయణాయనమః, పుణ్యాయనమః. ద్వితీయావరణే। వరాహాయనమః, నారసింహాయనమః, వామనాయనమః, త్రివిక్రమాయనమః, సుభద్రాయనమః. ఈశితాత్మనేనమః, సర్వోద్వహాయనమః, సర్వవిద్యేశ్వరాయనమః. తృతీయావరణే। ఇంద్రాయనమః, యమాయనమః, వరుణాయనమః, కుబేరాయనమః, అగ్నయేనమః, నిఋతయేనమః,

వాయవేనమః, ఈశానాయనమః, శ్రియైనమః, ధృత్యైనమః, పవి
త్రైనమః, ప్రమోదాయిన్యైనమః, హారిణ్యైనమః, పౌష్ణ్యైనమః,
క్షోణ్యైనమః, మహ్యైనమః. కౌతుకపీఠే, సుభద్రాయనమః, హ
యాత్మకాయనమః, వామదేవాయనమః, పుణ్యదేవాయనమః, స
ర్వాయనమః, సుఖావహాయనమః, సంవహాయనమః, సువహాయన
మః. ద్వితీయావరణే । పశ్చిమాది - శివాయనమః, విశ్వాయనమః,
మిత్రాయనమః, అత్రయేనమః, సనత్కుమారాయనమః, సనకాయ
నమః, సనాతనాయనమః, సనన్దనాయనమః. తృతీయావరణే. । లోక
పాలాః, పునరావర్తతే, మార్కండేయాయనమః, శంకరాయనమః,
ద్వారార్చనే, ధాత్రేనమః, విధాత్రేనమః। భుజంగాయనమః। పతంగా
యనమః। పతిరాయనమః। వరుణాయనమః। మణికాయనమః। సంధ్యా
యైనమః। నృత్యాయనమః। విభీషణాయనమః. తాపసాయనమః। హవి
రక్షకాయనమః, వివస్వతేనమః। నైరృతాయనమః। మిత్రాయనమః,
పురుహేశాయనమః, క్షత్తారాయనమః, భాస్కరాయనమః, కిష్కిం
ధాయనమః, బహుమూర్ధాయనమః। శ్రీభూతాయనమః। గరుడాయన
మః। ఇంద్రాయనమః ఈశానాయనమః చక్రాయనమః। ధ్వజాయన
మః। శంఖాయనమః। యూథాధిపాయనమః, అష్టహంతాయనమః।
నాగరాజాయనమః। గణేశాయనమః। విష్వక్సేనాయనమః। భూరాని
లయేతిద్వారప్రక్షాళనం । ధర్మాయనమః, జ్ఞానాయనమః, ఐశ్వర్యా
యనమః।ఇతి పుష్పాణినిక్షిప్య. "పరోమాత్రయా తనువా వృధాన-
న తేమహిత్వ మన్వశ్నువంతి - ఉభేతే విద్మరజసీ పృథివ్యా విష్ణోదే
వత్వం- పరమస్యవిత్సే । బృహస్పతిర్దేవానాం సోమోహం మనుష్యా
ణాం బృహస్పతే యజ్ఞం గోపాయ । ఇమేధూపా సుధూపితా॥ది
వ్య॥ ధూపాధివాసితాః ।పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణ షగాతాస్సూర్యస్యర

శ్మిభిః" ఇతి ధూపం. "విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే-
ఇంద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥ శుభ్రజ్యోతిశ్చ దేవానాం తేజశ్చ సతతం
ప్రభుః। ప్రభాకరో మహాతేజాదీపోయం ప్రతిగృహ్యతాం" ఇతిదీపమ్.
అర్ఘ్యపాత్రం సంశోధ్య తత్సవితురిత్యద్భిరాపూర్య । అగ్నిరింద్రోవ
రుణోవహా। సద్యోసత్వేమే వరుణమసీంద్రమసి ఉర్వ్యాలోకోసిత్వంచ
మాలోకోసి ప్రాణోస్యగ్నిరసి మధుమానుదరోసి ప్రద్యోతోస్యం
ధోసి సత్యేనాంధోసి సర్వమసి సర్వథాఽసి హృచ్ఛోకంమే నిర్దహ
పాప్మానముపధ్వంస దురుక్తముపధ్వంస సూర్యః । త్వన్నో అగ్నే
ప్రణుతాసామగ్రే ప్రణుతాస్సంభూపతే భువనపతే బ్రహ్మణస్పతే
బృహంతి ధుంక్ష్వ" ఇత్యర్ఘ్య మభిమంత్ర్య ॥ త్రిర్దేవః పృథివీ నేమ
ఏతాం-క్షేత్రాయ విష్ణుర్మను షేదశస్యః- ధ్రువాసో అస్యకీరయో
జనాసః । ఉరుక్షితిగ్ం సుజనిమాచకార । ఇంద్రియాణి శతక్రతో
యా తేదనేషుపంచసు । ఇన్ద్రతానిత ఆవృణే। అగన్నింద్ర శ్రవ స్తవః-
బృహద్ద్యుమ్నం దధిష్వదుష్టరం । యతే శుష్మనిరామసి" ఇతి దృశ్యా
ర్ఘ్యం; "శుచీవోహవ్యా + పావకాః, ఇతి దేవస్యాగ్రే త్రిపాదోపరి
నిరాజన కుంభంనిధాయ "శుచీవోహవ్యే" తి ప్రోక్ష్య కుంభేవరు
ణం చతుర్దళేషు వరాహం నారసింహం వామనం త్రివిక్రమం
వర్తికాయాం శ్రియం ధూమేధవ మిత్యావాహ్యాష్టోపచారై రభ్య
ర్చ్య ఈ షజ్జలం సంస్రావ్య పుష్పగంధ ధూపదీపాద్యైః పూజయి
త్వా విష్ణుర్మాంరక్షతు ఇతి కరాభ్యాం కుంభముద్ధృత్య "ఇదం
విష్ణుః । శ్రియైజాతః । శుభ్రాజ్యోతి" రితి మూర్ధాది పాదపర్యంతం
త్రిస్సం భ్రామయేత్ । తద్దీపం పరిచారక హస్తే విసృజ్య ఆచమ
నందద్యాత్. విష్ణుగాయత్ర్యష్టాక్షర ద్వాదశాక్షరేణ పుష్పాంజలిం
దద్యాత్ "సోమగ్ం రాజా న" మితిఛత్రం "మరుతః షరమాత్మే"
తిచామర వ్యజనయోః. పార్శ్వయో స్సంవీజ్య. "దేవస్యత్వే" త్యా

దర్శనం ముఖేదర్శయిత్వా. కాంస్య పాత్రే ద్రోణతండులం పూరయి త్వా కదలీఫలం విన్యస్య నారాచముద్రాంద దర్శయ న్నర్చకమా హూయ గంధమాల్యాదిభి స్సంపూజ్య "ఘృతాత్పరి మండ ఇవాపున్న స్నేహ స్సర్వాధిక సర్వధర్త్తేషు శర్వః । సచేతన శ్చేతయతేస్వ శక్త్యా ఏకోలోకాన్ గర్భవత్పాతు సర్వాన్" ఇతి మాత్రాదానం దేవస్య దక్షిణహస్తేనాభిమృశ్య దదాతి, సోర్చకః "దేవస్యత్వే"తి ప్రతిగృహ్య గంధపుష్పాక్షతాదీని దేవస్య మూర్ధ్ని ప్రక్షిప్య నిత్యై శ్వర్యో భవత్విత్యాశీర్వచనం కరోతి. "దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవేఽ శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం"

అథభోజ్యాసనం సంకల్ప్య । పూర్వవత్పాద్యాచమనం దధి మధుక్షీర ఘృతమిశ్రం మధుపర్కం పాత్రే సంయోజ్య "యన్మధు నో మధవ్యం పరమమన్నాద్యం వీర్యం-తేనాహం మధునో మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోన్నాదో మధవ్యోసాని. తేజ సేత్వా శ్రియైయశసే బలాయాన్నాద్యాయ పాస్యామి" ఇతి మధు పర్కం "అధావనీదం పరమం పవిత్రం సురేశవీర్యా దిదమస్తురక్షః- ఆయాన్తు దేవాః పితృభిర్విధత్తే అస్మిన్ స్థలే సన్నిధిం ధత్తవిత్తే" ఇతి చతురశ్రం స్థలశుద్ధిః "ఆమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యాదాద్యా వా పృథివీ విశ్వశంభో । ఆమాగంతాం పితరామాతరాచా మాసో మో ఽమృతత్వాయ గమ్యాత్" ఇతి హవిః పాత్రాణి సంశోధ్యా ధిదైవతం ఆదిత్యం భాస్కరం సూర్యం మార్తాండ మిత్యభ్యర్చ్య । "దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం" ఇత్యాజ్య మభిఘార్య. పాత్రేష్వ మృతోప స్తరణమసీత్యన్నం ని క్షిప్య అథఫల దధిగుళోపదం శాన్ విష్ణుగాయత్ర్యా ప్రక్షిప్త్వా- య త్తే సుశీమే హృదయం దివిచంద్రమసి శ్రితం । తస్యామృతస్యే శా నోమాహం పౌత్రం మఘన్ రుదం । వేదతే భూమిహృదయం దివి

చంద్రమసి శ్రితం । తయామృతత్వస్యేశానో మాహం పౌత్ర మ
ఘగ్ంరుదం" ఇతి ఘృతం సుస్రావ్య పుష్పాద్భిః ప్రోక్ష్య, అన్నసూ
క్తేనాభిమృశ్య. "తదస్య ప్రియమభిపాథో అశ్యామ్-నరో యత్ర దేవ
యవో మదంతి-ఉరుక్రమస్య సహిబంధురిత్థా- విష్ణోః పదే పరమే మ
ధ్వ ఉత్సః" ఇతి హవిర్నివేద్య, "సుభూస్స్వయంభూః - ప్రజాపతిః"
ఇత్యపూపాన్నివేద్య "హిరణ్యగర్భ" ఇతి పాయసమ్. "ఇహ పుష్టిం
పుష్టిపతిర్దధాతు ఇహ ప్రజాం పశూంశ్చ మయత్-ప్రజాపతయె పుష్టి
పతయె కామాయాన్నాద్యాయాపాస్యామి" ఇతి కృసరాన్నం "సమా
నే వృక్ష + వాకం" ఇతి గౌళ్యం, "త్రీణిపదావిచక్రమె విష్ణుర్గోపా
అదాభ్యః-తతో ధర్మాణి ధారయన్-తద్విష్ణోః పరమంపదం" ఇతి
యావకం. అనుక్తానాం సుభూస్స్వయంభూః. అపక్వానామష్టాక్షరం.
తైలపక్వానాం విష్ణుగాయత్ర్యా. "ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా
నిదధే పదం-సమూఢమస్య పాగ్ంసురే" ఇతి పానీయం. "శన్నో దేవీ
+ ప్రసవస్తునః ఇత్యాచమనీయం, "ఘృతాత్పరి + విచక్రమే" తి ముఖ
వాసం, సభ్యాగ్నికుండంపరిషిచ్య। అతో దేవాది వైష్ణవం విష్ణుసూ
క్తం పురుషసూక్తం శ్రీభూసూక్తం తదాలయగత దేవానాం మూ
ర్తిమంత్రైశ్చ హోమం హుత్వా తతో యాత్రాసనం సంకల్ప్య । ర
థ స్తరమసీతి బలిబేరం కౌతుకరథే చతురస్త్రే యానే! సమారోప్య ద్వా
రదేవ ద్వారపాల విమానపాల లోకపాలా నపాయినోన్యత్ పరిషదం
శ్రీవిష్ణుభూతయుతం తత్తన్నామ మంత్రేణ బలిందత్వా. "యేభూ
తా" ఇతి భూత యక్షపిశాచ నాగేభ్యో నమ ఇతి బలిశేషం నిర్వ
పతి పాత్రే ప్రక్షాళ్య, పాదావసేచనం ఆచమనం కుర్యాత్, వాద్య
నృత్తగీత నృత్త పదాదీన్ తద్దేశభాషా విధానేన దేవం త్రిః ప్రదక్షి
ణం కారయిత్వా అన్తరాళేన్యక్షీంద్రమధ్యే సంస్థాప్య నారాచర
జ్జుం విసృజ్య "సుభూస్స్వయం భూ" రిత్య పూపంనివేద్య ఆచమనంద

దాతి. ఉద్వయన్తంవాదిత్య మగ్నిరగ్ం సమారోహతి । బృహస్పతే ర్మూర్ధ్నాహరామ్యుర్వన్తరిక్షం మన్వహి దేవం గమమసి - అతోదే వా-ఇదం విష్ణుః, సహస్రశీర్షాపురుషః-విష్ణోర్నుకం-సహస్రశీర్షం దేవం-నారాయణాయవిద్మహే అష్టాక్షరేణ ద్వాదశాక్షరేణచ పుష్పాంజలిందత్వా - అర్చితస్సంస్తుతశ్చాపి సువర్ణగరుడధ్వజః - చక్రపాణే మహాబాహో ధ్రువబేరే వసోన్నమః" ఇతి ధ్రువబేరే సమారోప్య "ఉపచారాంపదేశేన కృతా నహరహర్మయా । అపచారాని మాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ" ఇత్యపరాధక్షామణం కృత్వా- "సూర్యస్త్వా పురస్తాత్పాతుకస్యాశ్చిదభి శస్త్యాః- ఉపరిష్టాద్దేవారక్షంతు కస్యాశ్చిదభి శస్త్యాః" ఇతి మంత్రేణ కవాటబంధనం కరోతీతి విజ్ఞాయతే ॥

ఇతి పంచఖండ ప్రకారేణ ఆరాధన క్రియ స్సంపూర్ణః.

శ్రియైనమః.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಅನುಬನ್ಧಃ—ಅರ್ಚಕನಿಯಮಾಃ

ಪೂಜಕೋಽಲಂಕೃತಸ್ಸ್ರಗ್ವೀ ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಶ್ಶುಚಿಃ ।
ಶುಕ್ಲೋಪವೀತೋತ್ತರೀಯಶ್ಚನ್ದನಾದ್ಯನುಲೇಪನಃ ॥
ಸತೀವ ಪ್ರಿಯಭರ್ತಾರಂ ಜನನೀವಸ್ತನಂಧಯಮ್ ।
ಆಚಾರ್ಯಂ ಶಿಷ್ಯವನ್ಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರವ ಲ್ಲಲಯೋದ್ಧರಿ
ವ್ ॥೨॥ ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇನ ಸುಹೃತ್ವೇನ ಗುರುತ್ವೇನಚ
ಸರ್ವದಾ । ಪಿತೃತ್ವೇ ನತಥಾಭಾವ್ಯೋವಾತ್ಮತ್ವೇನಚ
ಮಾಧವಃ ॥ ೩ ॥ ಯಥಾ ಯುವಾನಂ ರಾಜಾನಂ

ಭಗವದಾರಾಧಕರು ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ತುಲಸೀಪದ್ಮಾಕ್ಷ ಪವಿತ್ರ ಮಾಲಾದ್ಯಲಂಕೃತರಾಗಿಯೂ ಶುಚಿರ್ಭೂತರೂ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ॥ ೧ ॥

ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೇ ಅನುರಾಗದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುವಳೊ, ತಾಯಿಯು ಸ್ತನಂಧಯನಾದ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಹೇಗಾವರೇ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಉಪಚಾರಮಾಡುವಳೊ, (ಗೋವಿಗೆ ತನ್ನ ಕರುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ಅಥವಾ ಆದರವನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯವೆನ್ನುವರು, ಇದು ದೋಷಾದರ್ಶಿತ್ವರೂಪವಾದ ಗುಣವು) ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನು ಹೇಗಾದರೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವನೋ, ಮಿತ್ರನಾದವನು ತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೇಗಾದರೇ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇದುವರಿಗೂ ದೊರೆಯದ ಇಂತಹ ಭಾಗ್ಯವು ಈಗ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪರಿಚರಿಸುವನೋ, ರಾಜನನ್ನು ಮದೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ ಆನೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೇ ಭಯದಿಂದ ಸೇವಿಸುವನೋ, ಪ್ರಿಯಾತಿಥಿಯನ್ನು ಕಂಡರೇ ಹೇಗ್ಗಾದರೇ ಆದರದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುವನೊ, ಆರೀತಿಯಾಗಿ ಅನುರಾಗ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಸ್ನೇಹ ಸಂತೋಷ ಭಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ

ಯಥಾಚ ಮದಹಸ್ತಿನಮ್ । ಯಥಾಪ್ರಿಯತಾತಿಥಿಂ ಯೋಗ್ಯಂ ಭಗವನ್ತಂ ತಥಾರ್ಚಯೇತ್ । ಯಥಾಚ ಪುತ್ರಾ ದಯಿತಂ ತಥೈವೋಪಚರೇದ್ಧರಿಮ್ ॥ ॥ ೪ ॥

ಅಕ್ರುದ್ಧ್ಯನ್ನತ್ವರನ್ ಆರ್ದ್ರಮಕುರ್ವಂಶ್ಚ ಮಹೀತಲಮ್ । ಅಶಬ್ದಯನ್ ಪಾತ್ರಸಂಘಂ ಬಾಲಾನನುಪಲಾಲಯನ್ ॥ ಹುಂಕಾರಂ ರೋದನಂ ಹಾಸಂ ನಿದ್ರಾಮಾಲಸ್ಯಭಾಷಣೇ । ಭಗವದ್ವದನಾಮ್ಭೋಜಂ ಹಿತ್ವಾನ್ಯತ್ರಾವಲೋಕನಮ್ ॥ ಪಿತಾನನ್ಯಾಂ ಶ್ಚಪಚೋರ್ನ್ ಪೂಜಾಕಾಲೇ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥ ॥ ೫ ॥

ನ್ನಾರಾಧಿಸಬೇಕು. ಭಗವದಭಿಮತಗಳಾದ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರಪರಾಧವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವತ್ಸೇವಾಪರನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ "ಯಥಾಯಮಾನಂ ರಾಜಾನಂ" ಎಂತಲೂ, ಭಗವದನಭಿಮತವಾದ ವಿರುದ್ಧಾಚರಣೆಯಿಂದ ಅನರ್ಥಗಳುಂಟಾಗುವುವೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ "ಯಥಾ ಚಮದಹಸ್ತಿನಂ" ಎಂಬ ಮದಗಜ ದೃಷ್ಟಾಂತವೂ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.॥೪॥

ಮತ್ತು ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಸುಪ್ರಸನ್ನವಾದ ನಿರ್ಮಲಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿವೆ ಎಂದು ಆರಾಧನದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಆರಾಧನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವೃಥಾ ನೀರಿನಿಂದ ನೆನಸಿ ಅಸಹ್ಯಮಾಡದೆಯೂ, ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಮಾಡಿಕೊಂಡೂ ತನ್ನ ಬಾಲಕರನ್ನು ಉಪಲಾಲನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೂ ಇರಬಾರದು. ಅಹಂಕಾರದೊಡನೇ ಹುಂಕಾರವನ್ನೂ ರೋದನವನ್ನೂ ಹಾಸನಿದ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸೋಮಾರಿಯಾಗುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಕ್ರೂರಭಾಷಣಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಭಗವನ್ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಲ್ಲದೇ ಬೇರೊಂದುಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಡಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದನ್ನುಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೇ ಇವು ಭಗವದಪರಾಧಗಳಾಗಿ ಪೂಜಕನಿಗೆ ಅನರ್ಥಗಳಾಗುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೫ ॥

ಸೇವಾಂ ಜಪಂ ಪ್ರಣಾಮಾಂಶ್ಚ ಸ್ತುತಿಂ ಪೂಜಾಂಚ ಸರ್ವದಾ । ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕರ್ಮಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಚಾಚರೇತ್ ॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ ಪ್ರಣಾಮೇ ಚ ದೇವತಾ ಗುರು ಸನ್ನಿಧೌ । ವಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೇ ಸ್ನಾನ ಉಪಸ್ಥಾನೇಭಿವಾದನೇ ॥ ಧಾರ್ಯಂ ಕಟ್ಯಾಮುತ್ತರೀಯಂ ಪಿತೃಕಾರ್ಯೇ ಸುರಾಲಯೇ ॥೯॥ ಯೇಯೇ ಮನ್ತ್ರಾಸ್ಸ್ಯುರಿಜ್ಯಾಯಾಂ ತಾಂಸ್ತು ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕಾನ್ । ಮೂಲಮನ್ತ್ರ ಶಿರಸ್ಕಾಂಶ್ಚ ತತ್ರ ತತ್ರ ಸಮುಚ್ಚರೇತ್ ॥೧೦॥ ಶತೇನವಾ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ಭಿರ್ದ್ವ್ಯಷ್ಟಭಿರ್ವಾಷ್ಟಭಿಸ್ತು

ಸೇವಾ ಜಪ ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ತುತಿ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವರ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೮ ॥

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡುವಾಗಲೂ; ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗಲೂ; ದೇವತಾಗುರುಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ; "ಏಕೇಚಾಸ್ಮತ್ಕುಲೇಜಾತಾಃ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡುವುದೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ವಸ್ತ್ರ ನಿಷ್ಪೀಡನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ; ಸ್ನಾನ, ಜಪೋಪಸ್ಥಾನ, ನಮಸ್ಕಾರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ; ಪಿತೃಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ; ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ; ತಾನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕು. ॥ ೯ ॥

ಭಗವದಾರಾಧನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಮಂತ್ರಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವೋ ಅವುಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. (ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರು ಕೇವಲವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಂತ್ರಪಠನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಣವೋಚ್ಚಾರಣ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಗುರೂಪದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವದು. ॥ ೧೦ ॥

ಮತ್ತು ಭಗವದಾರಾಧನ ಮಾಡುವಾಗ "೧೦೮, ೬೪, ೩೨, ೧೬, ೮, ೫" ಎಂಬೀ ಸಂಖ್ಯಾಪರಿಮಿತವಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೧ ॥

ವಾ । ಉಪಚಾರೈಃ ಪಂಚಭಿರ್ವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೧ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾದ್ಯುಪಚಾರಸಂಗ್ರಹಃ.

(೧) ಮಂತ್ರಾಸನೇ.- (೧೦) ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾ ಚಾಮಗನ್ಧ ಪುಷ್ಪ ದೂಪ ಪ್ರದೀಪನಮ್ । ಆಚಾಮೋ ಮುಖವಾಸಶ್ಚ ತಾಂಬೂಲಂಚ ದಶಾಧುನಾ ॥ ॥ ೧ ॥

(೨) ಸ್ನಾನಾಸನೇ.- (೪೨) ವಸ್ತ್ರ ಪಾದ್ಯಾ ಚಾಮ ಪಾದಪೀಠಿ ದನ್ತವಿಶೋಧನಮ್ । ಜಿಹ್ವಾನಿರ್ಲೇಹಗಂಡೂಷಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ತಥಾ ॥೨॥ ಆಚಾಮಾದರ್ಶಶುದ್ಧಾಂಭೋ ಮುಖವಾಸಸ್ತಥೋತ್ತರಮ್ । ಅಭ್ಯಂಜನೋದ್ವರ್ತನೇಚಾ ಮಲಕಾಂಭಶ್ಚ ಕಂಕತಮ್ ॥ ೩ ॥ ಪ್ಲೋತಂ ಗಂಧಃ ಪುಷ್ಪಧೂಪದೀಪ ಹಾರಿದ್ರಲೇಪನಮ್ । ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಾರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯ ಪವಿತ್ರಾಚಮನಂ ತಥಾ ॥೪॥ ನೃತ್ತಂ ಗೀತಂ ವೇದವಾದ್ಯಘೋಷ ಸ್ತುತಿ

ಅವುಗಳಲ್ಲ (೧೦೮) ಉಪಚಾರಗಳ್ಯಾವವೆಂದರೆ:— ಆರಾಧನದಲ್ಲಿ "ಮಂತ್ರ, ಸ್ನಾನ, ಅಲಂಕಾರ, ಭೋಜ್ಯ, ಪುನರ್ಮಂತ್ರ, ಪರ್ಯಂಕಾಸನಗಳೆಂಬೀ ಆರು ಆಸನಗಳು ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುವುವು. ಈ (೧೦೮) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಈ ಆರು ಆಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

(೧)ನೇ ಮಂತ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ "ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಗನ್ಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಆಚಮನ, ಮುಖವಾಸ, ತಾಂಬೂಲಗ" ಳೆಂಬೀ (೧೦) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕು. ॥ ೧ ॥

೨ನೇ ಸ್ನಾನಾಸನದಲ್ಲಿ (೪೦) ಉಪಚಾರಗಳು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—"ವಸ್ತ್ರ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ನಾಲ್ಕಾಲು ಮಣೆ ಎಂಬ ಪಾದಪೀಠ, ದಂತಧಾವನ, ಜಿಹ್ವಾನಿರ್ಲೇಹನ, ಗಂಡೂಷ, ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಳನ, ಆಚಮನ, ಕನ್ನಡಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಶುದ್ಧೋದಕ ಸಮರ್ಪಣ, ಮುಖವಸ್ತ್ರ, ಅಭ್ಯಂಜನ, ಉದ್ವರ್ತನ, ನೆಲ್ಲೀಚೆಟ್ಟಿನ ತೀರ್ಥಪ್ರದಾನ, ಬಾಚಣಿಕೆಯಿಂದ ಕೇಶಶೋಧನ, ಪಣಗಿದ ವಸ್ತ್ರ ಸಮರ್ಪಣ, ಗನ್ಧ, ಪುಷ್ಪ,

ನಮಸ್ಕ್ರಿಯೇ । ಸರ್ವಮಂಗಲ ಸಂಯುಕ್ತ ಮಹಾ
ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೫॥ ನೀರಾಜನಾಚಮೌ ದೇಹಶೋ
ಧಃ ಕೇಶಪ್ರಸಾಧನಮ್ । ಧೂಪಾಧಿ ವಾಸನಂಚೇತಿ
ಚತ್ವಾರಿಂಶ ದಿಹಸ್ಮೃತಾಃ ॥ ॥ ೬ ॥

(೩) ಅಲಂಕಾರಾಸನೇ.-(೨೫) ವಸ್ತ್ರಾರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾ
ಚಮನಗನ್ಧಭೂಷಣಪುಂಡ್ರಕಮ್ । ಉಪವೀತಾಚಮೌ
ಧೂಪ ದೀಪಾ ಚಮೌ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲೀಃ ॥ ೭ ॥ ಆದರ್ಶ
ನೃತ್ತಗೀತಾದಿ ಛತ್ರಚಾಮರಕೇತನಮ್ । ಮಂತ್ರಪ್ರ
ಸೂನಂ ಮಾತ್ರಾಂಚ ಮುಖವಾಸಂಚವೀಟಿಕಾಮ್ ॥೮॥
ಅರ್ಘ್ಯಂಚೇತ್ಯುಪಚಾರಾಣಾಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿಮರ್ಪಯೇ॥

(೪) ಭೋಜ್ಯಾಸನೇ-(೧೬) ಪಾದ್ಯಾಚಮಾರ್ಘ್ಯಣೀ
ಯಾನಿ ಮಧುಪರ್ಕಂ ತಥಾಚಮಃ ॥ ೯ ॥ ಗಾಂ ಸುವ

ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅರಶಿಣಪುಡಿಯುಲೇಪನ, ವಸ್ತ್ರ, ಉಪವೀತ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಪವಿತ್ರ, ಆಚಮನ, ನೃತ್ತ, ಗೀತ, ವೇದ, ವಾದ್ಯ, ಸ್ತುತಿ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಸರ್ವಮಂಗಲಯುಕ್ತವಾದ ಮಹಾಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನ, ಕರ್ಪೂರ ನೀರಾಜನ, ಆಚಮನ, ದೇಹಶೋಧನ, ಕೇಶಪ್ರಸಾಧನ, ಧೂಪಾಧಿವಾಸನ" ಗಳೆಂಬೀ ಉಪಚಾರಗಳೆ. ॥ ೬ ॥

೩ನೇ ಅಲಂಕಾರಾಸನದಲ್ಲಿ (೨೫) ಉಪಚಾರಗಳು. "ವಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಗನ್ಧ, ಭೂಷಣ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರತಿಲಕ, ಉಪವೀತ, ಆಚಮನ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಆಚಮನ, ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ, ಆದರ್ಶ (ಕನ್ನಡಿ) ನೃತ್ತ, ಗೀತ, ವಾದ್ಯ, ಛತ್ರ, ಚಾಮರ, ಧ್ವಜಪತಾಕ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ, ಮಾತ್ರಾದಾನ, ಮುಖವಾಸ, ತಾಂಬೂಲ, ಅರ್ಘ್ಯ" ಗಳೆಂಬೀ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವುಪಚಾರಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕು. ॥ ೮ ॥

೪ನೇ ಭೋಜ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ (೧೬) ಉಪಚಾರಗಳು, ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—"ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಅರ್ಘ್ಯಣೋದಕ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಆಚಮನ, ಗೋವು, ಸುವರ್ಣ, ರತ್ನ, ನೈವೇದ್ಯ, ಪಾನಕ, ತರ್ಪಣೋದಕ, ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಳನ, ಆಚಮನ, ಚಂದನ, ಮುಖವಾಸ, ತಾಂಬೂಲ" ಗಳೆಂಬೀ (೧೬) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ರ್ಘ್ಣಂಚ ರತ್ನಂಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಾರ್ಘ್ಯಂ ತತಃ । ಅನು
ಪಾನಂ ತರ್ಪಣಂಚ ಹೋಳನಾಚಮನನ್ದನಮ್ ॥ ಮುಖ
ವಾಸಶ್ಚ ತಾಂಬೂಲ ಮುಪಚಾರಾಸ್ತುಷೋಡಶ ॥ ೧೦॥
(೫) ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸನೇ.- (೭) ನಾನಾಪೂಪಫಲೇ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕ್ರಿಯೆ ॥ ನೃತ್ತಂಗೀತಂ
ವಾದ್ಯಮಿತಿ ಸಪ್ತಭಿರ್ವಿಭು ಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೧ ॥
(೬) ಪರ್ಯಂಕಾಸನೇ- (೧೦) ವಸ್ತ್ರಭೂಷಾ ಗನ್ಧಪು
ಷ್ಪಧೂಪನೀರಾಜನಾನಿಚ ॥೧೨॥ ಮುಖವಾಸಂಚತಾಂ
ಬೂಲಂ ಪ್ರಣಾಮಂ ಸ್ತವನಂ ದಶ॥ಉಪಚಾರಾ ಸಮ
ರ್ಪ್ಯೈವಂ ಕ್ಷಾಮಣಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇದ್ಧರಿಮ್ ॥ ॥ ೧೩ ॥
ಇತ್ಥಂ ತ್ವನೇಕೋಪಚಾರೈ ರಷ್ಟೋತ್ತರಶತೇನವಾ ।
ಚತುಷ್ಷಷ್ಟ್ಯ ಕ್ರಮಾದ್ವಾಪಿ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಕ್ರಮತೋಪಿ
ವಾ ॥ ೧೪ ॥ ಪರಾರ್ಥಯಜನಂಕುರ್ಯಾ ದೇತನ್ನ್ಯೂನಂ

೫ನೇ ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ (೭) "ನಾನಾ ವಿಧಗಳಾದ ರೊಟ್ಟಿ (ಈ ಶಬ್ದವು "ಪೂರಿಚಿರೋಟಿ" ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಲಕ್ಷಣ ವಾಗಿರುವುದು) ಫಲಗಳು, ಸ್ತೋತ್ರ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ನಮಸ್ಕಾರ, ನೃತ್ತ ಗೀತ, ವಾದ್ಯಗಳೆಂಬೀ (೭) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ॥೧೧॥

೬ನೇ ಪರ್ಯಂಕಾಸನದಲ್ಲಿ (೧೦) ಉಪಚಾರಗಳು. ವಸ್ತ್ರ, ಭೂಷಣ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ನೀರಾಜನ, ಮುಖವಾಸ, ತಾಂಬೂಲ, ಪ್ರಣಾಮ, ಸ್ತುತಿ" ಗಳೆಂಬೀ (೧೦) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇವು ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ (೧೦೪) ಉಪಚಾರಗಳಾಗುವುವು. ಇಂತಹ ಉಪಚಾರಗ ಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ॥೧೩॥

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕೋಪಚಾರಗಳಿಂದಾದರೂ, ನೂರೆಂಟು ಉಪ ಚಾರಗಳಿಂದಾದರೂ, ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಉಪಚಾರಗಳಿಂದಾದರೂ, ಮುವ್ವ ತ್ತೆರಡು ಉಪಚಾರಗಳಿಂದಾದರೂ, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದಾರಾಧನ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ (೩೦) ಉಪಚಾರಗಳಿಗೆ

ನಕಾರಯೇತ್ । ಆತ್ಮಾರ್ಥೇ ಷೋಡಶೈರ್ವಾಪಿ ದ್ವಾತ್ರಿಂ
ಶತ್ಕ್ರಮತೋಽಪಿ ವಾ ॥೧೫॥ ಆಸನಂ ಪಾದ್ಯಮಾಚಾಮ
ಸ್ನಾನಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಸುಗನ್ಧಕಃ । ಧೂಪದೀಪಾರ್ಘ್ಯನಿ
ಹವಿಃ ಪಾನೀಯಂಚ ಪ್ರಣಾಮಕಃ ॥ ಇತಿ ದ್ವಾದಶಭಿ
ರ್ವಾಪಿ ಕ್ರಮೇಣಾಭ್ಯರ್ಚಯೇದ್ವಿಭುಮ್ ॥೧೬॥ ಆಸನಂ
ಪಾದ್ಯ ಮಾಚಾಮೋ ಧೂಪದೀಪಾರ್ಘ್ಯಮೇವ ಚ। ಹವಿಃ
ಪಾನೀಯ ಮಿತ್ಯಷ್ಟಾವುಪಚಾರಾ ಹರೇಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ॥೧೭॥
ಅಥವಾವಾಹನಂಚಾದಾ ವನ್ತೇಚೋದ್ವಾಸನಂ ತಥಾ ।
ಸರ್ವೇಷಾ ಮುಪಚಾರಾಣಾಂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಭಿಧೀಯ
ತೇ ।೧೮॥ ಪುಷ್ಪದಾಮ ಪ್ರಣಾಮೌ ದ್ವೌ ಪ್ರಣಾಮ
ಸ್ತ್ವೇಕ ಏವ ವಾ । ಸರ್ವೇಷಾಮುಪಚಾರಾಣಾ ಮುತ್ತ
ಮಸ್ಸುಕೃತೋಮತಃ ॥ ॥೧೯॥

ನ್ಯೂನವಾಗಿ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸಬಾರದು. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪರಾರ್ಥಯಜನವೆಂತಲೂ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆತ್ಮಾರ್ಥಯಜನವೆಂತಲೂ ಹೇಳುವರು. ಆತ್ಮಾರ್ಥಯಜನದಲ್ಲಿ (೧೬) ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳನ್ನಾದರೂ ಶಕ್ತ್ಯಾನು ದ್ದಲ್ಲಿ (೩೨) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ‖ ೧೫ ‖

ಅಥವಾ "ಆಸನ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಹವಿರ್ನಿವೇದನ, ಪಾನೀಯ ಸಮರ್ಪಣ, ನಮ ಸ್ಕಾರ" ಗಳೆಂಬೀ (೧೨) ಉಪಚಾರಗಳನ್ನಾದರೂ ಗೃಹಾರಾಧನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. ‖ ೧೬ ‖

ಇದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ "ಆಸನ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚ ಮನ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಹವಿರ್ನಿವೇದನ, ಪಾನೀಯ ಸಮರ್ಪಣ" ಗಳೆಂಬೀ (೮) ಅಷ್ಟೋಪಚಾರಗಳೇ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಗಳಾ ಗಿರುವುವು.

ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಎಷ್ಟ ವುಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಆವಾಹನವನ್ನೂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ವಾಸನವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಿಂಚ ಸಮಸ್ತೋ

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುಪಚಾರಾಣಾಂಕ್ರಮಃ.

(೧) ಮಂತ್ರಾಸನೇ.- (೫) ಆವಾಹನಾಸನೇ ಚಾ ರ್ಘ್ಯಂಪಾದ್ಯ ಮಾಚಮನಂ ತಥಾ । ಪಂಚೋಪಚಾರಾ ದೇವಸ್ಯ ಮನ್ತ್ರಾಸನಪರಿಗ್ರಹೇ ॥ ॥ ೨೦ ॥

(೨) ಸ್ನಾನಾಸನೇ-(೭) ಪಾದುಕೇ ದಂತಕಾಷ್ಠಂಚ ತೈಲ ಮುದ್ವರ್ತ್ತನಂ ತಥಾ । ಶಿರಸ್ನಾಮಲಕಂತೋಯಂ ಕಂತಕಂ ಪ್ಲೋತಮೇವಚ ॥೨೧॥ ಸಪ್ತೋಪಚಾರಾ ದೇವಸ್ಯ ಸ್ನಾನಾಸನಪರಿಗ್ರಹೇ ॥

(೩) ಅಲಂಕಾರಾಸನೇ - (೯) ವಸ್ತ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪ ವೀತಂಚ ಗನ್ಧಭೂಷಣಪುಷ್ಪಕೇ ॥೨೨॥ ಆದರ್ಶಧೂಪ ದೀಪಾಶ್ಚ ಮಾತ್ರಾದಾನಂ ತಥೈವಚ । ನವೋಪಚಾರಾ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಲಂಕಾರಾಸನಗ್ರಹೇ ॥ ॥ ೨೩ ॥

(೪) ಭೋಜ್ಯಾಸನೇ (೪) ಮಧುಪರ್ಕ್ಕಾರ್ಘ್ಯಣೋಚೈವ

ಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾ ಸಮರ್ಪಣವೂ ನಮಸ್ಕಾರವೂ ಸೇರಿದರೆ ಇವು ಸರ್ವಶ್ಲಾಘ್ಯಗಳಾದ ಉಪಚಾರಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವುವು. ॥ ೧೯ ॥

(೩೨) ಉಪಚಾರಗಳ ಕ್ರಮವು.

೧ನೇ ಮಂತ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ (೫) "ಆವಾಹನ, ಆಸನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ" ಗಳೆಂಬೀ ಐದು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥

೨ನೇ ಸ್ನಾನಾಸನದಲ್ಲಿ (೭) "ಪಾದುಕಾ, ದಂತಕಾಷ್ಠ, ತೈಲ, ಉದ್ವರ್ತನ, ಆಮಲಕತೋಯ, ಕಂಕತ, ಪ್ಲೋತ ವಸ್ತ್ರ ಸಮರ್ಪಣ" ಗಳೆಂಬೀ ಏಳು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೧ ॥

೩ನೇ ಅಲಂಕಾರಾಸನದಲ್ಲಿ (೯) "ವಸ್ತ್ರ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಗಂಧ, ಭೂಷಣ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರತಿಲಕ, ಕನ್ನಡಿ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಮಾತ್ರಾದಾನ" ಗಳೆಂಬೀ ಒಂಭತ್ತು ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

೪ನೇ ಭೋಜ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ (೪) "ಮಧುಪರ್ಕನಿವೇದನ, ಅರ್ಹಣೋದಕ ಸಮರ್ಪಣ, ಹವಿರ್ನಿವೇದನ, ಪಾನಕಸಮರ್ಪಣ" ಗಳೆಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೪ ॥

ಪ್ರಾಪಣಂ ತರ್ಪಣಂತಥಾ । ಉಪಚಾರಾಸ್ತು ಚತ್ವಾರೋ
ಭೋಜ್ಯಾಸನಪರಿಗ್ರಹೇ ॥ ॥೨೪॥

(೫) ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸನೇ (೪) ಗನ್ಧಃ ಕರ್ಪೂರ ತಾಮ್ಬೂಲಂ ನೃತ್ತ ಗೀತೇ ನಮಸ್ಕ್ರಿಯಾ । ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸನೇ ವಿಷ್ಣೋ ರುಪಚಾರಾ ಶ್ಚತುರ್ವಿಧಾಃ ॥ ॥೨೫॥

(೬) ಪರ್ಯಂಕಾಸನೆ (೩) ಸ್ತೋತ್ರಂ ನೀರಾಜನಂ ಚೈವ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕ್ರಿಯಾ । ತ್ರಿವಿಧಾ ಉಪಚಾರಾಸ್ಸ್ಯುಃ ಪರ್ಯಂಕಾಸನ ಸಂಗ್ರಹೆ ॥ ॥೨೬॥

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಕ್ರಮಃ.

ಆವಾಹನಾಸನೇಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಪಾದ್ಯ ಮಾಚಮನಂ ತಥಾ। ಆದ್ಯೇಮಂತ್ರಾಸನೇವಿದ್ಯಾ ತ್ಸ್ನಾನಂ ಸ್ನಾನಾಸನೇಮತಮ್ ॥ ೨೭ ॥ ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತೇ ಗಂಧಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಧೂಪೌತತೋಮತೌ ॥೨೮॥ ದೀಪಂಚೇತ್ಯುಪಚಾರಾಸ್ಸ್ಯುರಲಂಕಾರಾಸನೇವಿಭೋಃ। ಭೋಜ್ಯಾಸನೇತುನೈವೇದ್ಯಂ

೫ನೇ ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ (೪) "ಗಂಧ, ಕರ್ಪೂರಾರ್ತಿ, ತಾಂಬೂಲಸಮರ್ಪಣ, ನೃತ್ತಗೀತ ನಮಸ್ಕಾರ" ರೂಪಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ‖ ೨೫ ‖

೬ನೇ ಪರ್ಯಂಕಾಸನದಲ್ಲಿ (೩) ಸ್ತೋತ್ರ, ಕರ್ಪೂರ ನೀರಾಜನ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ" ಗಳೆಂಬೀ ಮೂರುವಿಧಗಳಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಒಟ್ಟುಸೇರಿ (೩೦) ಉಪಚಾರಗಳಾಗುವುವು. ‖ ೨೬ ‖

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಕ್ರಮವು.

"ಆವಾಹನ, ಆಸನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ" ಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೆ ಮಂತ್ರಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ನಾನಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನೂ, ಅಲಂಕಾರಾಸನದಲ್ಲಿ "ವಸ್ತ್ರ, ಉಪವೀತ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ," ಗಳೆಂಬೀ ಆರು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನೂ, ಭೋಜ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ "ನೈವೇದ್ಯ, ತಾಂಬೂಲ, ನಮಸ್ಕಾರ" ಗಳೆಂಬೀ ಮೂರು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನೂ, ಶಯನಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಯನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೆ ಷಡಾಸನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ವಿಭಾಗವು ವ್ಯಕ್ತನಾಗುವುದು. (ಇಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸನೋಪಚಾರಗಳನ್ನು

ತಾಂಬೂಲಂಚ ನಮಸ್ಕ್ರಿಯಾ ॥೨೯॥ ಪುನರ್ಮಂತ್ರಾಸ್ತ ನೇಸ್ತ್ಯಾತ್ರಾಂ ಶಯನಂ ಶಯನಾಸನೇ । ಉಪಚಾರವಿಭಾಗೋಯಂ ಷಡಾಸನವಿಧಃನತಃ ॥ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಹ್ಯುಪಚಾರಾಣಾಂ ಷೋಡಶಾನಾಮಪಿ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥೩೦॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಪಾಂಚರಾತ್ರರಕ್ಷೋದಾಹೃತ ಭಗವದಪಚಾರಾಃ.

ಶ್ರೀವರಾಹೇ॥ ಶ್ರೀಧರಣೀ ಉವಾಚ.

ದೇವದೇ ಜಗನ್ನಾಥ ಶ್ರುತಂ ತ್ವತ್ತೋ ಮಯಾಖಿಲಮ್ । ಯಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಯೋಗ್ಯತಾಂ ಯಾನ್ತಿ ತವ ವೇಶ್ಮಪ್ರವೇಶನೇ ॥ ತಾನ್ ಬ್ರೂಹಿ ದೇವದೇವೇಶ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಮಾಧವ ॥ ॥೧॥

ಮಾನಸವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಬರಲಾರದು.) ಈರೀತಿಯಾಗಿ ವುಪಚಾರಕ್ರಮಗಳನ್ನರಿಯಬೇಕು. ॥ ೩೦ ॥

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಪಾಂಚರಾತ್ರ ರಕ್ಷಾಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಭಗವದಪರಾಧಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುವು. ಶ್ರೀವರಾಹಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಭೂದೇವಿಯು ಎಲೈ ಜಗನ್ನಾಯಕನಾದ ದೇವದೇವನೇ ? ನಿನ್ನಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳು ಶ್ರುತವಾದವು. ಭಗವತ್ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೇವಾರೂಪಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತವನು ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗುವನೋ ಅಂತಹ ಭಗವದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ನೀನು ನನಗುಪದೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ, ಭೂದೇವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ.* ॥ ೧ ॥

---

*ಇಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯ ಭಗವದ್ಧರ್ಮಗಳ ವಿಷಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವು ಭಗವದಪರಾಧ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದು. "ಆಮ್ರಾನ್ ಪೃಷ್ಟಃ ಕೋವಿದಾರಾನಾಚಷ್ಟ" ಎಂಬೀರೀತಿಯಾದ ವುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೋ ಎಂದರೆ ? ಭಗವದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಗವದಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ ಈರೀತಿಯಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆ ವಿವೇಕಿಗಳರಿಯಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ.

ಅಪಚಾರಾ ನಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತ ಚ್ಛೃಣುಷ್ವ ವಸುಂಧ
ರೇ । ಗೀತವಾದಿತ್ರ ನೃತ್ತಾದಿ ಪುಣ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಥಾಕ್ಷ
ಯೇ ॥ ಲೋಪಯಂತ್ಯಥ ಪಾರುಷ್ಯೈ ರ್ಮಮ ವೇಶ್ಮ
ಸು ಮಾನವಾಃ । ತೇ ಯಾಂತಿ ವಸುಧೇ ಪಾಪಾ ನರಕಾ
ನೇಕವಿಂಶತಿಮ್ ॥ ತತ ಸ್ತೇಪಿ ಮಹಾಭಾಗೇ ಗಾರ್ದ
ಭೀಂಯೋನಿ ಮಾಶ್ರಿತಾಃ । ವರ್ತಂತೇ ತತ್ರ ವೈ ದೇವಿ
ಸಪ್ತಜನ್ಮಾನಿ ಸೌಕರೀಂ ॥ ೪ ॥ ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯದೇ
ಹಂತು ಯೋ ನರಃ ಪ್ರಣಮೇತ್ತು ಮಾಮ್ । ಶ್ವಿತ್ರೀ
ಚ ಜಾಯತೆ ಮೂರ್ಖ ಸ್ತ್ರೀಣಿ ಜನ್ಮಾನಿ ಭಾಮಿನಿ ॥೫॥

ಎಲೈ ಭೂದೇವಿಯೇ ಭಗವದಪರಾಧಗಳ್ಯಾವವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಯಾರಾದರೆ ಭಯರಹಿತನಾಗಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಡಿಯುವ ನೃತ್ತ ಗೀತ ವಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಪಾವನಗಳಾದ ಭಗವತ್ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಂತೆ ಲೋಪಿಸುವರೋ ಅಂತವರು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾನರಕಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದಮೇಲೆ ಕತ್ತೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಬಳಿಕ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳು ನೀಚವಾದ ಹಂದಿಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವರು. (ಇದರಿಂದ ಭಗವತ್ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕವರು ಭಗವತ್ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡಿಯುವ ಸೇವೆ ಶಾತ್ತುಮೊರೆ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಗಳ ಅನುಸಂಧಾನಾದಿಗಳು ನಡಿಯುವಾಗ ಅವುಗಳು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕೇಳಸದಂತೆ ವೃಥಾಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದೆಂಬ ಅಂಶವು ಹೊರಪಟ್ಟು ಇವು ಬಹು ಅನರ್ಥಕಾರಿಗಳೆಂದೂ ಸೂಚಿತವಾಗುವುವು. ॥ ೪ ॥

ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಯಾವನಾದರೆ ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಮೂರ್ಖನು ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳು ಶ್ವೇತಕುಷ್ಠರೋಗಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಇದರಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ವುತ್ತರೀಯವನ್ನು ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳದಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. "ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಪ್ರಣಾಮೇಚದೇವತಾಗುರುಸನ್ನಿಧೌ । ವಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೇಸ್ನಾನವುಪ

ಕೃಷ್ಣ ಕಂಬಳ ಸಂವೀತೋ ಯೋನರಃ ಪ್ರಣಮೇತ್ತು ಮಾಮ್ । ಚಣ್ಡಾಲಯೋನಿತಾಂ ಯಾತಿ ಜನ್ಮಾನಿ ನವಪಂಚಚ ॥೬॥ ತೈಲೇನಾಭ್ಯಕ್ತಸರ್ವಾಂಗ ಉಪಾನದ್ಗೂಢಪಾದುಕಃ । ಯೋ ನರಃ ಪ್ರವಿಶೇದ್ಗೇಹಂ ಮಮ ಭೂತಧರೇ ಶುಭೇ ॥ ಸ ಯಾತಿ ಗೃಹಪಾಲಾನಾಂ ಯೋನೌ ಜನ್ಮತ್ರಯಂ ಶುಭೇ ॥ ೭ ॥ ನಖರೋಮಾಣಿ ಯಶ್ಚೈವ ಕೇಶಾಸ್ಥೀನಿ ತಥೈವಚ। ಯಃ ಕ್ಷಿಪೇನ್ಮಮ ಗೇಹೇಷು ತಸ್ಯ ಪಾಪ ಫಲಂ ಶೃಣು ॥ ೮ ॥ ಮಾಷಕೀಂ

ಸ್ಥಾನೇಭಿವಾದನೇ ॥ ಧಾರ್ಯಂಕಟ್ಯಾಮುತ್ತರೀಯಂ ಪಿತೃಕಾರ್ಯೇಸುರಾಲಯೇ" ಎಂಬದಾಗಿ ಸ್ಮೃತಿಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ವುಪವೀತಾಕಾರವಾಗಿಯೂ ಧರಿಸುವ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯವುಂಟು.

ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಯಾವನಾದರೆ ನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನೊ ಅಂತವನು ೧೪ ಜನ್ಮಗಳು ಚಂಡಾಲಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಶಾಲ್‌ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ನಿಷೇಧಪರವಾಗಿರುವದಲ್ಲದೇ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣ ಶಬ್ದವು ಯಾವ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಕಂಬಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸುವದಕ್ಕೂ ನಿಷೇಧವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದೆಂದರಿಯಬೇಕು.

ಎಲೈ ಭೂತಧಾರಿಣಿಯೆ ? ಯಾವನಾದರೆ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೂ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೂ ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನೊ ಅಂತವನು ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳು ನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೭ ॥

ಮತ್ತು ಉಗುರುಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೂದಲುಗಳನ್ನಾದರೂ ಎಲಬುಗಳನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೆ ಎಸೆಯುವನೊ ಅವನ ಪಾಪಫಲವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ॥೮॥ ಅವನು ಮೊದಲು ಏಳು ಜನ್ಮಗಳು ನೊಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಬಳಿಕ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಕವಿಂಶತಿ (೨೧) ಮಹಾನರಕಗಳ ಘೋರಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ॥ ೯ ॥

ಯೋನಿ ಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನಖರೋಮಚಿತ ಸ್ತದಾ । ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾನಿ ತತ್ರೈವ ನರಕಾ ನೇಕವಿಂಶತಿಮ್ ॥ ॥೯॥ ತಾಮ್ಬೂಲ ಚರ್ವಿತಂ ಯಸ್ತು ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇ ನ್ಮಮ ಮನ್ದಿರೇ । ಸ ಯಾತಿ ನರಕಂ ಘೋರಂ ಯಾವದಾಭೂತ ಸಂಪ್ಲವಮ್ ॥೧೦॥ ತತೋ ಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಭಾಗೇ ಶುನಕೋಽಪರಜನ್ಮನಿ । ಸಂಸ್ಥಿತ ಸ್ತ್ರೀಣಿ ಜನ್ಮಾನಿ ವಸತ್ಯೇವ ನಸಂಶಯಃ ॥೧೧॥ ನಿಷ್ಠೀವನಕರೋ ಯಸ್ತು ಮನ್ದಿರೇ ಮಮ ಸುನ್ದರಿ । ಕೃಮಿಭಕ್ಷ್ಯೇ ಪತೇ ದ್ಘೋರೇ ನರಕೇ ಪಾಪಕೃನ್ನರಃ॥ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕತರು ರ್ಭೂತ್ವಾ ಜಾಯತೇ ಜನ್ಮ ಪಞ್ಚಕಮ್ ॥೧೨॥ ಶ್ಮಶಾನಮಧ್ಯೇ ಗತ್ವಾತು ಯೋ ನರೋ ಮಾ ಮಘಾರ್ಚಯೇತ್ । ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಕೃತಾ ತ್ಪುಣ್ಯಾ ತ್ತತ್ಕ್ಷಣಾ ನ್ಮುಚ್ಯತೇನ

ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಯಾವನಾದರೆ ನನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನುಗಿಯುವನೋ ಅಂತವನು ಅತಿಘೋರಗಳಾದ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಲಯಕಾಲಪರ್ಯಂತವೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳು ನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲವು. ॥ ೧೦ ॥ ೧೧ ॥

ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂಜಲನ್ನು ವುಗಿಯುವ ಪಾಪಿಷ್ಠನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುವ ಘೋರವಾದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ಅನಂತರ ನಿಃಹೀನವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ (ಇದಕ್ಕೆ ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಿಗಿಚೆಟ್ಟು ಎನ್ನುವರು) ವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಐದುಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೧೨ ॥

ಯಾವನಾದರೆ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಾದಿ ದೇಹಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನನ್ನರ್ಚಿಸುವನೋ ಅಂತವನು ಏಳುಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಣ್ಯಗಳಿಂದ ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳು ಸ್ಮಶಾನವನ್ನು ಕಾಯುವ ನರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. (ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಂದ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ದೇವರಪೂಜೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತೋರುವುದು.)

ರಃ ॥ ಸೂರ್ಣ್ಯಾಂ ಯೋನಿ ಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಸೇ ಜ್ಜನ್ಮತ್ರಯಂ ಶುಭೇ ॥೧೩॥ ಮೂತ್ರಯೇ ನ್ಮಂದಿರೇ ಯಸ್ತು ಮಮ ದೇವಿ ಶುಭಾನನೇ ।, ಸಮೂತ್ರಗರ್ತನರಕೇ ಪತತ್ಯೇವ ಹ್ಯವಾಕ್ಛಿರಾಃ ॥ ೧೪ ॥ ತಸ್ಮಾನ್ಮುಕ್ತಸ್ತು ರಕ್ತಾದಿ ನಿಂಬಕದ್ರುಮಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಜನಿಷ್ಯತಿ ವರಾರೋಹೇ ಹ್ಯಷ್ಟಜನ್ಮಾನಿ ಸೌಕರೀಮ್ ॥೧೫॥ ಪುರೀಷಂ ವಾ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಯೋನರೋ ಮಮ ಮನ್ದಿರೇ । ಸಯಾತಿ ನರಕಾ ನ್ಘೋರಾ ನ್ಪರ್ಯಾಯೇ ಣೈಕವಿಂಶತಿಮ್ ॥ ತತೋ ಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಭಾಗೆ ವಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಜಾಯತೆ ಕ್ರಿಮಿಃ ॥ ೧೬ ॥ ಅನುಗಮ್ಯ ಯಥಾ ಪ್ರೇತ ಮಿಚ್ಛಯಾ ಯಸ್ತು ಮಾನವಃ ॥ ಆರಾಧಿತು ಮಥೇಚ್ಛೇನ್ಮಾಂ ಸ ವ್ರಜ ತ್ಯಧಮಾಂ ಗತಿಮ್ । ಬಲಿಭುಗ್ಯೋನಿತಾಂ ಯಾತಿ ಜನ್ಮಾನಿ ಭುವಿ ಭೂಧರೇ ॥೧೭॥ ಭರಣಂ ತು ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಮೃತಕಸ್ಯ ವಸುಂಧರೇ । ಮನ್ದಿರಂ

ಎಲೈ ಸುಮುಖಿಯೆ ? ಯಾವನಾದರೆ ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವನೊ ಅಂತವನು ಮೂತ್ರಗರ್ತವೆಂಬ ಘೋರವಾದ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಮಹಾಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆ ನರಕಯಾತನೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಕ್ತಾಕ ನಿಂಬಕಾದಿ ವಿಷವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಹಂದಿಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೧೪ ॥ ೧೫ ॥

ಯಾವನಾದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವನೋ ಅಂತವನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಕವಿಂಶತಿ (೨೧) ಮಹಾನರಕಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೧೬ ॥

ಯಾವನಾದರೆ ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಶವಾನುಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನಾರಾಧಿಸಲು ಇಚ್ಛೈಸುವನೋ ಅವನು ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೧೭ ॥

ನ ಪ್ರವೇಷ್ಟವ್ಯಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಫಲಂ ಶೃಣು ॥ ೧೮ ॥
ಚಾಣ್ಡಾಲೀಂ ಯೋನಿ ಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಜನ್ಮಕೃನ್ನವಪಂಚ
ಚ । ಭವಿಷ್ಯತಿ ವರಾರೋಹೇ ವ್ಯಾಧಃ ಕ್ರೂರೋ ಥ
ನಿಷ್ಠುರಃ ॥೧೯॥ ಭುಕ್ತ್ವಾ ವೈ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಮಹಾಭಾಗೇ ಮ
ನ್ನುಚೇ ಮಾ ಮಥಾರ್ಚಯೇತ್ । ಚಟಕತ್ವ ಮನು
ಪ್ರಾಪ್ಯ ತತೋ ಗೋಧಾವಪುರ್ಗತಃ ॥ ೨೦ ॥ ಛಾಯಾ
ಮಾಕ್ರಮ್ಯ ಯೋ ಮೋಹಾ ದ್ವಿಮಾನಸ್ಯ ವಸುಂಧರೇ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಕುರ್ವಂಸ್ತು ಯಸ್ತಿಷ್ಠೇನ್ನತಿಪೂರ್ವಕ
ಮ್ ॥೨೧॥ ತಿಷ್ಠೇತ್ಸ ಕಾನನೇ ಶೂನ್ಯೇ ರಣ್ಣೈ ರ್ಬ
ಹುಭಿ ರ್ವೃತಃ । ಫಲಪುಷ್ಪವಿಹೀನಸ್ಚ ಅರಣ್ಯೇ ಶೂನ್ಯ
ವೃಕ್ಷತಾಮ್ ॥೨೨॥ ಸಮೀಪೇ ಮನ್ದಿರಸ್ಯಾಪಿ ಶಕೃನ್ಮೂ
ತ್ರಂ ಕರೋತಿ ಯಃ । ಸ ತಿಷ್ಠೇ ದ್ರೌರವೇ ಘೋರೇ

....ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣವನ್ನು ಹೊತ್ತುಹಾಕಿ ನನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸ ಬಾರದು. ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತವನಿಗುಂಟಾಗುವ ಅನಿಷ್ಟಫಲವನ್ನು ಕೇಳು. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮಗಳು ಚಂಡಾಳನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಕ್ರೂರನಾದ ಬೇಡರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಠಿನಮನಸ್ಕನಾಗಿರುವನು. ॥ ೧೯ ॥

ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವಂತವನು ಚಟಕವೆಂಬ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಪಕ್ಷಿಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮೊದಲುಯೆತ್ತಿ ಒಳ್ಳೆ ಕೊಂಡೇಕೇತ ಜನ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತುವನು. ॥ ೨೦ ॥

ಯಾವನಾದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡುವಾಗ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಿಮಾನಛಾಯೆಯನ್ನು ತುಳಿಯುವನೋ ಮತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಕೇವಲ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ ನಿಂತಿರುವನೋ ಅಂತವನು ಶೂನ್ಯವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಫಲಪುಷ್ಪರಹಿತವೂ ಆಗಿರುವ ಶೂನ್ಯವೃಕ್ಷನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ॥೨೧॥೨೨॥

ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಾದರೂ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನ ಮಾಡತಕ್ಕವನು ಘೋರವಾದ ರೌರವನರಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತನಾಗಿ ಯಾತನಾನುಭವವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ॥ ೨೨ ॥ ಅನಂತರ

ವರ್ಷಾಣಾ ಮಯುತಂ ಶತಮ್ ॥೨೩॥ ತತೋಽಪಿ ಮ
ನುಜೋ ಮುಕ್ತೋ ಗ್ರಾಮಶೂಕರ ಜಾತಿತಾಮ್ ।
ಗ್ರಾಮೇ ಜನ್ಮಶತಂ ಸುಭುಙ್ತ ವಿಷ್ಠಾಭು ಕ್ಸೂಕರಸ್ತ
ಥಾ ॥ ಅನಿಬದ್ಧಪ್ರಲಾಪಾರ್ ಯೇ ಕುರ್ವತೇ ಮಮಸ
ನ್ನಿಧೌ । ತೇಽಪಿ ತಿತ್ತಿರಿತಾಂ ಭೂತ್ವಾ ಜಾಯನ್ತೆ ಜನ್ಮ
ಪಞ್ಚಕಮ್ ॥ ೨೪ ॥ ಆರೋಪಿತಂ ಪ್ರದೀಪಂ ಯೇ ನ
ಯಂತ್ಯನ್ಯತ್ರ ಮನ್ದಿರಾತ್ । ಅಂಧಾಸ್ತೇಽಪಿ ಭವಿಷ್ಯ
ನ್ತಿ ಜನ್ಮಾನಿ ನವಪಂಚಚ ॥ ೨೫ ॥ ಕಥಾಯಾಂ ಕಥ್ಯ
ಮಾನಾಯಾಂ ಮನ್ದಿರೇ ಮೇ ವರಾನನೇ । ಅನಾದೃ
ತ್ಯಚ ಯೇಽಯಾನ್ತಿ ತೇಷಾಂ ಪಾಪಫಲಂ ಶೃಣು ॥ ಬ
ಧಿರಾಸ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯನ್ತಿ ಮೂಕಾವೈ ಜನ್ಮಪಞ್ಚಕ
ಮ್ ॥ ೨೭ ॥ ಪಾದೌಪ್ರಸಾರ್ಯ ಯೇ ಗೇಹೇ ಶೇರತೇ
ಮೇ ನರಾಧಮಾಃ । ಲಾಲಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಚೋಽಚ್ಛಿಷ್ಟಾಂ

ಅವರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಊರುಹಂದಿಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ನೂರು ಜನ್ಮಗಳಪರ್ಯಂತ ಮಲವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಇರುವನು. ॥ ೨೩ ॥

ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರಲಾಪ
(ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಮಾತನ್ನು) ಗಳನ್ನು ಆಡುವಂತವರುಕೂಡ ಐದು ಜನ್ಮ
ಗಳು ತಿತ್ತಿರಿಪಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ॥ ೨೪ ॥

ಯಾರಾದರೆ ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿತವಾದ ದೀಪವನ್ನು ಬೇರೆ
ಕಡೆ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಾರ್ಯಾಂತರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೊ
ಅಂತವರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮಗಳು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಅಂಧರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು.

ನನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಡಿಯುವಾಗ
ಅದನ್ನು ಆದರಿಸದೇ ಯಾರಾದರೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವರೊ ಅಂತವರ ಪಾಪ
ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಅವರು ಕಿವುಡರಾಗಿಯೂ ಮೂಗರಾ
ಗಿಯೂ ಐದು ಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವರು ॥ ೨೭ ॥

ನನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲುಚಾಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗುವಂತವರಿಗೂ
ಮೂಗಿನ ಮಲವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವಂತವರಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವ ಪಾಪಫಲ

ತೇಷಾಂ ಪಾಪಫಲಂ ಶೃಣು ॥ ತೋಯಹೀನೇ ತಿರ
ದ್ರೇಚ ವನೇವೈ ಶೂನ್ಯವೃಕ್ಷತಾಮ್ । ಜಾಯನ್ತೇಸಪ್ತ
ಜನ್ಮಾನಿ ತತಶ್ಚಣ್ಡಾಲತಾಂ ಯಯುಃ ॥ ದರಿದ್ರಾಶ್ಚೈ
ವ ಮೂರ್ಖಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯನ್ತಿ ತ್ರಿಜನ್ಮಕಮ್ ॥ ೨೮ ॥
ಅನ್ಯದೇವಾರ್ಥಸನ್ದಿಷ್ಟೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ಯೋ ಮಾ ಮ
ಥಾರ್ಚಯೇತ್ । ಮವ್ಯೈವತು ಮಹಾಗೇಹೇ ಮೂಣ್ಡ
ಕತ್ವಂ ವ್ರಜನ್ತಿ ತೇ ॥ ಜನ್ಮದ್ವಯಂತು ವೈ ಮೂಢಾ
ಶ್ಶೂದ್ರತಾಂ ಯಾನ್ತಿ ತೇ ನರಾಃ ॥೨೯॥ ಅನ್ಯ ದೇವ
ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಹ್ಯಸ್ನಾತ್ವಾ ಯೋ ವ್ರಜೇದ್ಗೃಹಮ್ ।
ಮಮೈವ ವಸುಧೇ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ಪಾಪಸ್ಯ ಮೇ ಶೃಣು॥
ಗೃಹಾದ್ಗೃಹ ಮಥೋ ಗತ್ವಾ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥೀ ಕ್ಷುಧಿತ ಸ್ಸ್ವ
ಯಮ್ । ಭಿಕ್ಷಾಮಲಬ್ಧ್ವಾ ತತ್ರಾಪಿ ದರಿದ್ರೋ ಜಾಯ
ತೇ ನರಃ ॥೩೦॥ ಚತ್ವಾರಿಶ್ಚೈವ ಜನ್ಮಾನಿ ತೇಷಾ ಮನ್ತೇ
ಚ ಯೋ ಬುಧಃ । ಚಣ್ಡಾಲಯೋನಿ ಮಾಪ್ನೋತಿ

ವನ್ನು ಕೇಳು. ಅಂತವರು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿನವಾದ ನೀರಿಲ್ಲದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಫಲ ಪುಷ್ಪಾದಿವಿಹೀನವಾದ ಶೂನ್ಯವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಬಳಿಕ ಚಂಡಾಳ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದರಿದ್ರರಾಗಿಯೂ ಮೂರ್ಖರಾಗಿಯೂ ೩ ಜನ್ಮಗಳಿರುವರು. ॥ ೨೮ ॥

ದೇವತಾಂತರ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಯಾರಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರೋ ಮೂಢರಾದ ಅಂತವರು ಕಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಬಳಿಕ ೩ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂಢರಾದ ಶೂದ್ರಜಾತೀಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು.

ಎಲೈ ಭೂದೇವಿಯೇ ! ದೇವತಾಂತರಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಆಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತವನ ಫಲವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಅಂತವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದಾತುರನಾಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತವನಾಗುವನು. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಹದಿನೈದು ಜನ್ಮಗಳು ಚಂಡಾಲನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೩೦ ॥

ಜನ್ಮಾನಿ ದಶಪಂಚಚ ॥೩೧॥ ಅನ್ಯದೇವಸಮಂ ಯಸ್ತು ಮನ್ಯತೇವಾಂತು ಸೋ ಧಮಃ । ಚಣ್ಡಾಲ ಯೋನಿ ತಾಂ ಯಾತಿ ಜನ್ಮಾನಿ ನವಪಞ್ಚ ಚ ॥೩೨॥ ಕುಸುಮಾ ನಾಂ ನಿವೇದ್ಯಾನಾಂ ಗಂಧ ಮಾಘ್ರಾತಿ ಯೋ ನರಃ । ಸಪೂತಿಗಂಧ ಸಂಯುಕ್ತ ಕುಷ್ಠೀಚೈವ ಧರೇ ಶುಭೇ ॥ ಭವತಿತ್ರೀಣಿ ಜನ್ಮಾನಿ ಭವತ್ಯೇವ ನಸಂಶಯಃ ॥೩೩॥ ವಿಷ್ಣುಸ್ಥಾನಸಮಾಪನ್ನಾ ವಿಷ್ಣುಸೇವಾರ್ಥ ಮಾಗ ತಾನ್ । ಶ್ವಪಚಾನ್ ಪತಿತಾನ್ವಾಪಿ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾನ ಸ್ನಾನ ಮಾಚರೇತ್ ॥ ಉತ್ಸವೇ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಪತನ್ತಿ ನರ ಕೇಕ್ಷಣಾತ್ ॥೩೪॥ ಪಿಬೇ ತ್ಪಾದೋದಕಂ ವಿಷ್ಣೋಃ

ನನ್ನನ್ನು ದೇವತಾಂತರಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿ ಎಣಿಸುವಂತಹ ಅಧಮನು ಚಂಡಾಲಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೩೧ ॥

ಭಗವನ್ನಿವೇದನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಗನ್ಧವನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡತಕ್ಕವನು ಮಹಾದುರ್ಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುಷ್ಠರೋಗವುಳ್ಳವ ನಾಗುವನು. ಈರೀತಿ ೩ ಜನ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯುವೆ ಇಲ್ಲವು.

ವಿಷ್ಣು ದಿವ್ಯಾಲಯ ಸಮಾಸ್ಥರಾಗಿಯೂ ವಿಷ್ಣು ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿರತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವರು ಶ್ವಪಚರಾಗಿಯಾದರೂ ಪತಿತರಾ ಗಿಯಾದರೂ ಇರಲಿ ಅಂತವರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ,ಇಂತವರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅಶುಚಿಯಾದೆನೆಂದು ಯಾವನಾದರೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೊ ಅಂತವನ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳು ವರು.

ಭಗವತ್ತೀರ್ಥವನ್ನಾದರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನಾದರೂ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಸೋಮಪಾ ನದಲ್ಲಿ ಆಚಮನವು ಹ್ಯಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲವೊ ಅದರಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಮನ ವಿಲ್ಲವು. ॥ ೩೪ ॥

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀವರಾಹ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಗವದಪಚಾರ ನಿರೂಪಣವೆಂಬ ೮೫ನೆ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ವಿಶೇಷತಃ । ತತ್ರ ನಾಚಮನಂ ಕುರ್ಯಾ
ದ್ಯಥಾ ಸೋಮೆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ ॥ ॥೩೫॥
ಇತಿ ಶ್ರೀ ವರಾಹಪುರಾಣೇ ಧರಣೀಪ್ರಶ್ನೇ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶ
ದಪಚಾರೋನಾಮ ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ.
ಅನ್ಯೇತು ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಪಚಾರಾಃ
ಪ್ರಕಾರಾನ್ತರೇಣಪಠ್ಯನ್ತೆ; ತತ್ರಚೇತ್ರಚೋಕ್ತಾನುಕ್ತ
ಸಮುಚ್ಚಯಃ ಕಾರ್ಯಃ, ತತ್ರೇಯಮೇವಪ್ರಕ್ರಿಯಾ.
ಅಪಚಾರಾ ಸ್ತಥಾ ವಿಷ್ಣೋ ರ್ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಯಾನೈರ್ವಾ ಪಾದುಕೈರ್ವಾಪಿ ಗಮನಂಭಗವದ್ಗೃಹೇ॥೧
ದೇವೋತ್ಸವಾದ್ಯಸೇವಾಚಾ ಪ್ರಣಾಮಶ್ಚ ತದಗ್ರತಃ ।
ಏಕಹಸ್ತ ಪ್ರಣಾಮಶ್ಚ ತತ್ಪುರಸ್ತಾ ತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥
ಉಚ್ಛಿಷ್ಟೇಚೈವ ಚಾಶೌಚೇ ಭಗವದ್ವಂದನಾದಿಕಂ ।
ಪಾದಪ್ರಸಾರಣಂಚಾಗ್ರೇ ತಥಾ ಪರ್ಯಜ್ಕಬಂಧನಂ॥೩॥

ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಪ್ರಕಾರಾಂತರವಾಗಿ ೩೨ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೂ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದುಕಡೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪರಾಧಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಾರದು. ಅದರ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಅಪರಾಧಗಳು ೩೨ ಬಗೆಯಾಗಿರುವುವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುವು. ವಾಹನದಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡಾದರೂ ಪಾದುಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಾದರೂ ಭಗವದಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣವೂ, ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸದೆ ಇರೋಣವೂ, ಎದುರಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡವೊಡನೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡದೆ ಇರೋಣವೂ, ಒಂದೇ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡೋಣವೂ, ದೇವರಮುಂದೆ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೂ, ಅಶುಚಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಆಶೌಚಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಭಗವದ್ವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆಯೂ, ದೇವರ ಮುಂದೆ ಕಾಲ್ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರೋಣವೂ, ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವದೂ, ಮಲಗುವುದೂ, ಭೋಜನಮಾಡುವುದೂ, ಮಿಥ್ಯಾಭಾಷಣವೂ, ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾ

ಶಯನಂ ಭೋಜನಂಚೈವ ಮಿಥೋಭಾಷಣಮೇವಚ । ಉಚ್ಚೈರ್ಭಾಷಾ ವೃಥಾಜಲ್ಪೋ ರೋದನಾದ್ಯಂಚ ವಿಗ್ರಹಃ ॥೪॥ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹೌಚೈವ ಸ್ತ್ರೀಷು ಸಾಕೂತ ಭಾಷಣಂ । ಅಶ್ಲೀಲಕಥನಂಚೈವಾ ಪ್ಯಧೋವಾಯು ವಿಮೋಕ್ಷಣಂ ॥೫॥ ಕಮ್ಬಳಾವರಣಂಚೈವ ಪರನಿನ್ದಾ ಪರಸ್ತುತಿಃ । ಶಕ್ತೌ ಗೌಣೋಪಚಾರಾಶ್ಚಾ ಪ್ಯನಿವೇದಿತ ಭಕ್ಷಣಂ ॥೬॥ ತತ್ತತ್ಕಾಲೋದ್ಭವಾನಾಂಚ ಫಲಾದೀನಾ ಮನರ್ಪಣಂ । ವಿನಿಯುಕ್ತಾವಶಿಷ್ಟಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಂ ವ್ಯಂಜನಾದಿಷು ॥೭॥ ಪೃಷ್ಠೀಕೃತ್ಯಾಸನಂಚೈವ ಪರೇಷಾ ಮಭಿವಾದನಂ । ಗುರೌ ಮೌನಂ ನಿಜಸ್ತೋತ್ರಂ ದೇವತಾನಿನ್ದನಂ ತಥಾ ॥ ೮ ॥ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರಕಿ

ಡುವುದೂ, ವೃಥಾ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದೂ, ಅಮಂಗಲವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದೂ, ನಗೋಣವೂ, ಅಳೋಣವೂ, ಕಲಹಮಾಡುವುದೂ, ಒಬ್ಬನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡುವುದೂ, ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆನ್ನುವುದೂ, (ಶಿಕ್ಷಣರಕ್ಷಣಗಳು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಇವನು ಅನ್ವಯಿಸಬಾರದು) ಸ್ತ್ರೀಜನರಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡುವುದೂ, ಅಪಾನವಾಯು ವಿಮೋಕ್ಷಣವೂ, ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡುತಿರುಗುವುದೂ, ಪರನಿಂದಾ ಪರಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ, ತಾನು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಗೌಣವಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ, ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತವಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥಭಕ್ಷಣವೂ, ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡದೆ ಇರುವಿಕೆಯೂ, ಬೇರೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡುವುದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪೃಷ್ಠಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋಣವೂ, ದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸೋಣವೂ, ಗುರುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅವರ ಗುಣಕೀರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮೌನವಾಗಿರೋಣವೂ, ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೂ, ಭಗವನ್ನಿಂದನವೂ ಭಗವದಪರಾಧಗಳೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ

ಯಾನ್ಯಪಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಣಿ. ತಥಾ, ಪ್ರಮಾದಾ ದಪಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಲಂ ಯಸ್ಸ್ಪೃಶೇ ದ್ವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮಃ । ಉಪಚಾರ ಶತೇನಾಪಿ ನ ಕ್ಷಮಾಮಿ ವಸುಂಧರೇ ॥ ೯ ॥ ಸ್ವಾಧೀನ ಶಯನಂ ಜಲ್ಪಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂಚ ವಿಶೇಷತಃ । ಆಸನಾರೋಹಣಂಚೈವ ನಕುರ್ಯಾತ್ಕೇಶವಾಲಯೇ ॥ ೧೦ ॥ ಯೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರತಿಮಾಕಾರೇ ಲೋಹಭಾವಂ ಕರೋತಿಚ । ಯೋ ಗುರೌ ಮಾನುಷಂ ಭಾವಮುಭೌ ನರಕಪಾತಿನೌ ॥ ॥೧೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾಂಚರಾತ್ರರಕ್ಷಾಯಾಂ ನಿತ್ಯವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾವಸರೇ
ಅಪಚಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾದರ್ಶಿತಾವೇದಿತವ್ಯಾ.

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಾದಿಷು ದೇವಸ್ವಾಪಹಾರಾದಿದೋಷಕೀರ್ತನಮ್.
ಪಾದ್ಮೇ ಚರ್ಯಾಪಾದೇ ಷೋಡಶಾಧ್ಯಾಯೇ.

ವನು ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಾದರೂ ರಕ್ತವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರೆ ಅಂತವನು ನೂರು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆನು. ಭಗವತ್ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಮಲಗೋಣವೂ ಕರ್ಕಶವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ವೇದಾಧ್ಯಯನಮಾಡೋಣವೂ, ಭಗವದ್ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಲೋಹಬುದ್ಧಿಯೂ, ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಾನುಷಬುದ್ಧಿಯೂ ಭಗವದಪರಾಧಗಳಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವುವು. ॥೧-೧೧॥

ಇನ್ನುಮುಂದೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲಿ ಇಡುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳ ಸುಕೃತಫಲವೂ ದೇವದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರಿಗಳಿಗುಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳೂ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುವು.

ಪಾದ್ಮಸಂಹಿತೆಯ ಚರ್ಯಾಪಾದದ ೧೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು "ಭಗವದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸುವುದು ಸಾರಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೂ, ದೇವರಿಗೆ ತುಲಸೀ ಪುಷ್ಪಾದಿ ಪೂಜೋಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ಭೂಮಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೂ, ಭೂಷಣವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೂ, ಉಂಟಾಗುವ

ಬ್ರಹ್ಮಾ॥ ಭಗವನ್ ಮಾರ್ಜನಾದೀನಿ ಮನ್ದಿರೇ ಕು
ರ್ವತಾಂ ನೃಣಾಂ । ವಿಷ್ಣೋಃ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ದಾತ್ರೄಣಾಂ
ಪೂಜೋಪಕರಣಾನಿಚ ॥೨೨॥ ಭೂಷಣಾನಿಚ ವಸ್ತ್ರಾದಿ
ಫಲಮಭ್ಯುದಯಾತ್ಮಕಂ । ಕೀದೃಕ್ಕೀದೃಕ್ಕೃತಾನ್ಯೇ
ವದತ್ತಾನ್ಯಪಹೃತಾನಿಚ ॥ ೨೩ ॥ ಅನರ್ಥಕರಮೇತನ್ಮೇ
ಸಂಶಯಾನಸ್ಯ ಕಥ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್

ಮಾರ್ಜನಂ ಮನ್ದಿರೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕುರ್ವನ್ ಸಮ್ಮಾ
ರ್ಷ್ಟಿ ದೇಹಜಂ ॥ ೨೪ ॥ ಮಲಂ ಪಾಪಾತ್ಮಕಂ ಸರ್ವಂ
ಪರತ್ರೇಹಚ ಸಮ್ಭೃತಂ । ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಮಾರ್ಜನಂ ಕು
ರ್ವನ್ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಹನ್ತಿ ಕಿಲ್ಬಿಷಂ ॥೨೫॥ ಗೋಚರ್ಮ
ಮಾತ್ರಮಾಲಿಪ್ಯ ಗೋಮಯೇನಚ ಭೂತಲಂ ॥ ಆಲ
ಯೇ ಲಭತೇಸದ್ಯೋ ಗೋಪ್ರದಾನಫಲಂ ನರಃ ॥೨೬॥
ಮಾರ್ಜನಾಲೇಪನೇ ಕುರ್ವನ್ ವಿಷ್ಣೋರಾಯತನೇ ನರಃ ।

ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧನವಾದ ಫಲವನ್ನೂ; ಭಗವದ್ದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರಾದಿಗಳಿಗುಂಟಾ
ಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತನಾದ ನನಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕೆಂದು"
ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಅದಕ್ಕುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥೨೨-೨೩॥

ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸುವಂತಹನು ಪಾಪ
ವೆಂಬ ಮಲವು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೇರಿರುವುವೊ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಎಂದರೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವನು. ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವತ್ಸ
ನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸುವಂತವನು ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ॥ ೨೫ ॥

ಗೋಚರ್ಮ ಮಾತ್ರದಷ್ಟು ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗೋಮಯ
ದಿಂದ ಸಾರಿಸುವಂತವನು ಗೋದಾನ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ॥ ೨೬ ॥

ಭಗವದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಎರಡು ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು
ವಂತವನು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಸುಕೃತ

ಉಷಿತ್ವಾಸುಚಿರಂ ಸ್ವರ್ಗೇ ಕರ್ಮಶೇಷೇಣ ಭೂತಲೇ ॥ ಭೂ
ಯೋಽಪಿಜಾಯತೇ ಭೂಪಃ ಕುಲೇಮಹತಿ ಪೂಜಿತೇ ॥೩೭॥
ಸ್ರಜಂಬಧ್ವಾ ಸುಮನಸಾಂ ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ವಿಷ್ಣ
ವೇ । ಸಭುಕ್ತ್ವಾ ವಿಪುಲಾನ್ ಭೋಗಾನ್ ನಾಕಪೃಷ್ಠೇ
ವಿರಾಜತೇ ॥೩೮॥ ದೀಪಾ ನಾರೋ ಪಯೇ ದ್ವಿಷ್ಣೋ
ರ್ಮನ್ದಿರೇ ಭ್ಯನ್ತರೇ ಬಹಿಃ । ದಿವಿ ದೇವವ ದಾಸಿತ್ವಾ
ಜಾಯತೇ ಪರಮಾರ್ಥವಿತ್ ॥೩೯॥ ನಿತ್ಯಾನ್ನೈಮಿ
ತ್ತಿಕಾನ್ವಾಪಿ ದೀಪಾನಾರೋಪಯೇನ್ನರಃ । ಬಹುದುಃ
ಖಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ನರಕಂ ನೈವಪಶ್ಯತಿ ॥೪೦॥ ಅಹೋರಾ
ತ್ರಮನಿರ್ವಾಣಂ ದೀಪಮಾರೋಪಯೇನ್ನರಃ । ಸರ್ವ
ಪಾಪ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥೪೧
ಉದಕಾಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ವಿಷ್ಣೋ ರಾಲಯೇ ವಿದಧಾತಿಯಃ ।

ಶೇಷದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪೂಜ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಹೋತ್ತಮವಾದ
ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. || ೩೭ ||

ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದೇವ ಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತವನು
ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾದ ದಿವ್ಯಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ
ವನ್ನೂ ಬಹುಕಾಲ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಅಥವಾ ಅಂತವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ
ಹೊಂದುವನು. ನಾಕಶಬ್ದವು ಪರಮಪದಕ್ಕೂ ವಾಚ್ಯವಾಗಿರುವುದಷ್ಟೆ.

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ದೀಪಾರೋಪಣ ಮಾಡುವಂತ
ವನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಕೆಲವುಕಾಲವಿದ್ದು ಪರತತ್ವವನ್ನು
ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಮಹಾಭಾಗವತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. || ೩೯ ||

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವಾಗಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾಗಲಿ ಯಾವನಾದರೆ ಭಗವ
ದಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೀಪಾರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೊ ಅಂತವನು ಬಹು
ದುಃಖಾಕುಲವಾದ ನರಕವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡ ನೋಡಲಾರನು. ||೪೦||

ಅಹೋರಾತ್ರವು ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಅಖಂಡದೀಪವನ್ನಾರೋಪಿಸು
ವಂತವನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಲೋಕ
ವನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು. || ೪೧ ||

ಲೋಕಂ ವಾರುಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಮತೇ ವತ್ಸರಾನ್ ಬಹೂನ್ ॥೪೨॥ ಸಮ್ಮಾರ್ಜ್ಯ ಲಿಪ್ಯ ಚ ಹರೇ ರ್ಧಾಮ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಭೂತಲೇ । ವಿಕಿರನ್ಮನುಜಸ್ಸರ್ವಾ ಕಾಮಾನಾಪ್ನೋತಿ ಪುಷ್ಕಲಾನ್ ॥೪೩॥ ವಿಷ್ಣುಸಾತ್ಕುರುತೇ ಭೂಮಿಂ ಸಸ್ಯಾಢ್ಯಾಂ ಫಲಪ್ರದಾಮ್ । ಯಸ್ಸ ಲೋಕಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಾನೇವ ನಸಂಶಯಃ ॥೪೪॥ ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನ ಪ್ರದಾನೇನ ತಪೋಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ । ಫಲವೃಕ್ಷ ಸರೋಪೇತಂ ಪೂಗಭೂಮಿಂ ಜಲಾನ್ವಿತಾಮ್ ॥ ಯೋ ದದಾತಿ ಮಹರ್ಲೋಕೇ ಚಿರಂ ವಸತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ಉತ್ಪಾದಯತಿ ಯಃ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ವೈಷ್ಣವೇ ಫಲಿನಸ್ತರೂನ್ । ನಾಳಿಕೇರಾದಿಕಾನ್ ಯಾತಿ ಸಸ್ವರ್ಗಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ದು

ಶ್ರೀಭಗವದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧೋದಕ ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ಯಾವನಾದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೊ ಅಂತವನು ವರುಣಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಸುಖವನ್ನೈದುವನು. ॥ ೪೨ ॥

ಭಗವದಾಲಯವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದುಹಾಕುವಾತನು, ತನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತಗಳಾದ ಸರ್ವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಸುಸಸ್ಯವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತವನು ತನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತಗಳಾದ ಸರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ॥ ೪೪ ॥

ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತವನು ತಪೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖೋತ್ತರನಾಗಿರುವನು. ಫಲವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸರೋವರಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ನೀರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವುಳ್ಳ ಅಡಿಕೆಯ ತೋಟವನ್ನು ಭಗವದಾರಾಧನಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವಂತವನು ಮಹರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲವು ಸುಖಿಸುವನು. ॥ ೪೫ ॥

ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೆ ಫಲವತ್ತಾದ ತೆಂಗಿನಮರವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಿ ಭಗವದಾರಾಧನಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವನೋ ಅವನು ದುರ್ಲಭವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು. ॥ ೪೬ ॥

ರ್ಲಭಂ ॥ ಆರಾಧನಾಯ ತುಲಸೀ ಮುತ್ಪಾದಯಂತಿ ಯ
ತ್ನವಾನ್ । ಸುರಭೀಣಿಚ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ದಿವಿದೇವೈ ಸ್ಸಪೂ
ಜ್ಯತೇ ॥೪೭॥ ವಾಪೀಕೂಪ ತಟಾಕಾನಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಂದಿ
ರ ಭೂಮಿಷು । ಉತ್ಪಾದಯಂತಿ ಹಸ್ತಸ್ಥಾ ಸ್ತಸ್ಯಸರ್ವ
ಸಮೃದ್ಧಯಃ ॥ ನತಂ ಬಧ್ನಂತಿ ಪಾಪಾನಿ ಬಹು ಜನ್ಮಾ
ರ್ಜಿತಾ ನ್ಯಪಿ ॥ ಯಃ ಕುರ್ಯಾ ದ್ವೈಷ್ಣವಂ ಧಾಮ ಭಕ್ತಿ
ಶ್ರದ್ಧಾಭಯೋಚಿತಂ । ಖಣ್ಡಿತೇ ಸ್ಫುಟಿತೆ ಧಾಮ್ನಿ ದೂ
ಷಿತೇಚ ಸುಧಾದಿಭಿಃ । ಸಮಾದಧ್ಯಾ ತ್ಪುದರ್ಥಾನಮ
ಸಲೋಕಂ ಯಾತಿ ವೈಷ್ಣವಂ ॥೫೦॥ ಸ್ನಾನ ಪಾನಾ
ಮ್ಭಸಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರದಾನಾ ತ್ತತ್ಸಲೋಕಭಾಕ್ ।
ಸ್ನಾನೀಯ ದ್ರವ್ಯದಾನೇನ ನೀರೋಗಃ ಪ್ರೇತ್ಯಮೋ
ದತೇ । ಕ್ಷೌಮಾದಿ ದಾನಾದಾಪ್ನೋತಿ ಪರಲೋಕೇ ಮ
ಹತ್ಸುಖಂ ॥೫೧॥ ಆಲೇಪನ ದ್ರವ್ಯದಾನಾ ತ್ಕಾಮಾನಾ
ಪ್ನೋತಿ ಶಾಶ್ವತಾನ್ । ಏಲಾ (ಲವಙ್ಗ) ಕರ್ಪೂರ ತಾ

ಭಗವದಾರಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ತುಲಸೀ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಯತ್ನ
ದಿಂದ ಕಾಪಾಡುವಂತವನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವನು,

ಭಗವನ್ಮಂದಿರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಪೀಕೂಪ ತಟಾಕಾದಿಗಳನ್ನು
ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡುವಂತವನಿಗೆ ದುರ್ಲಭಗಳಾದ ಸರ್ವಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳು ಕೈಗೂ
ಡುವುವು. ಅಂತವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪಕರ್ಮ
ಗಳಿದ್ದರೂ ಅವು ಅವನಿಗೆ ಬಂಧಕಗಳಾಗಲಾರವು. ॥ ೪೯ ॥

ಯಾವನಾದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಶಿಥಿಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಡೆದುಹೋಗಿ
ದ್ದರೂ ಮಲಿನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಗಾರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಶ್ರ
ದ್ಧಾದಿಗಳೊಡನೆ ಕ್ರಮಪಡಿಸುವನೊ ಅಂತವನು ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು
ಹೊಂದುವನು. ॥ ೫೦ ॥

ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸ್ನಾನಪಾನಾರ್ಥವಾದ ದಿವ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಸಮ
ರ್ಪಿಸುವಂತವನು ಭಗವತ್ಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅಭಿಷೇಕ
ಕ್ಕಾಗಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತರುವಂತವನು ಇಹದಲ್ಲಿ ಆರೋಗನಾಗಿ ಪರಲೋಕ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಿಸುವನು. ಪಟ್ಟುಪೀತಾಂಬರಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತ
ವನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ॥ ೫೧ ॥

ಮುಷ್ಟಿಲೀ ತೈಲಾದಿ ಸ್ಪರ್ಶನಾತ್ಸುಖೀ । ಪರತ್ರೇಹಚ
ಲೋಕೇ ಸ್ಯಾದ್ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮಸಂಶಯಃ ॥೫೨॥ ಚಾ
ಮರವ್ಯಜನ ಚ್ಛತ್ರದಾನಾತ್ಸ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಮಶ್ನುತೇ॥೫೩॥
ದಾನಾ ದಾಭರಣಾದೀನಾಂ ತೇಜಸ್ವೀ ದಿವಿ ಮೋದತೆ ।
ದಾನಾಚ ನವರತ್ನಾನಾಂ ದೇವಸಾಲೋಕ್ಯ ಮಶ್ನುತೆ॥
ಆದರ್ಶನಪ್ರದಾನೇನ ದೃಶ್ಯ ಸ್ಸರ್ವೈರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಧೂ
ಪದ್ರವ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಸ್ವರ್ಗಿಣಾಂ ಭವೇ
ತ್ ॥೫೫॥ ಉಪಾನಹೌ ಪಾದುಕೇಚ ವಾಹನಂ ಯಾನ
ಮೇವಚ । ದದಾತಿಯೋ ಮಣ್ಡಯಿತ್ವಾ ಮಣಿಕಾಞ್ಚನ
ಚಿತ್ರಿತಂ । ಸವಿಮಾನಂ ಸುದುಷ್ಪ್ರಾಪಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋ
ತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೫೬॥ ಅಲಂಕೃತಂ ಭದ್ರಪೀಠಂ

ಗನ್ಧಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತವನು ಶಾಶ್ವತಗಳಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಏಲಾಲವಂಗ ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತವನು ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲವೂ ಸುಖಿಸುವನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲವು. ॥ ೫೨ ॥

ಚಾಮರ ಬೀಸಣಿಗೆ ಛತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಭಗವದಾರಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತವರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಕೈಗೂಡುವದು. ॥ ೫೩ ॥ ಆಭರಣಗಳ ದಾನದಿಂದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಿಸುವನು. ನವರತ್ನಗಳ ದಾನದಿಂದ ಭಗವತ್ಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು. ॥೫೪॥ ಭಗವದಾರಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತವನು ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ನೋಡಲರ್ಹನಾಗುವನು. (ಇವನು ಪರಮಪಾವನನಾದಕಾರಣ ಇವನನ್ನು ನೋಡುವದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಪಾವನತ್ವ ಹೇತುವಾಗಿರುವುದೆಂದರ್ಥವು.) ಧೂಪ ದ್ರವ್ಯದಾನದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಲೋಕವೇ ಇವನಿಗೂ ಸ್ವಸ್ಥಾನವಾಗುವುದು. ॥ ೫೫ ॥

ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನಾದರೂ ಪಾದುಕೆಯನ್ನಾದರೂ ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದ ವಾಹನವನ್ನಾದರೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ಯಾನವನ್ನಾದರೂ ರತ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಯಾವನಾದರೆ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವನೊ ಅಂತವನು ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಹೊಂದಲಶಕ್ಯವಾದ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ॥ ೫೬ ॥

ದೇವರು ವಿಜಯಮಾಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಭದ್ರಪೀಠವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡುವಂತವನು ಸರ್ವೇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು.॥೫೭॥

ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ಸರ್ವಕಾಮಭಾಕ್ ॥೫೭॥ ವಿನತಾನನ್ದನ
ಸ್ಥಾನಂ ದ್ವಜಮುತ್ಪಾದ್ಯದರ್ಶಯನ್ । ಸಾಮೀಪ್ಯಂ
ಸಹಸಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾತಿ ಸದ್ಯಶ್ಚತುರ್ಮುಖ ॥೫೮॥ ಧ್ವ
ಜಂಚ ವಾದ್ಯೈ ಮುತ್ಪಾದ್ಯ ವಿಷ್ಣು ಸಾತ್ಕುರುತೇತು
ಯಃ । ಸದಿವ್ಯ ದುಂದುಭಿ ಪ್ರಾಯಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ
ವಿರಾಜತೇ ॥೫೯॥ ದಾಸೀ ದಾಸಂ ತಥಾತ್ಮೀಯ ಮಾತ್ಮಾ
ನಂಚ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ । ವಾಸುದೇವಾಯ ದಾಸ್ಯೇನ ಮು
ಕ್ತಿಃ ಕರತಲೇ ಸ್ಥಿತಾ ॥೬೦॥ ನೃತ್ತಭೇದೈ ರ್ಗೀತಭೇದೈ
ಸ್ತಥಾವಾದ್ಯೈರನೇಕಧಾ । ಶ್ರೋತವ್ಯೈ ರಪಿ ದೃಶ್ಯೈ
ಶ್ಚ ಏವಂ ದೇವೇಶ ಸನ್ನಿಧೌ ॥೬೧॥ ಅಸೀನ ಮುಪಚಾ
ರೈಸ್ತೈ ರ್ಯೇ ಸಮಾರಾಧಯನ್ತಿ ತೇ । ಪ್ರೇತ್ಯ ದಿವ್ಯೇ
ಷು ಲೋಕೇಷು ಪೂಜ್ಯತೇ ತೈ ರ್ನ ಸಂಶಯಃ ॥೬೨॥

ಎಲೈ ಚತುರ್ಮುಖನೆ! ಗರುತ್ಮಂತನಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಧ್ವಜವನ್ನುಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವಂತವನು ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೆ ಭಗವತ್ಸಾಮೀಪ್ಯವೆಂಬ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು. ॥ ೫೮ ॥

ಧ್ವಜವನ್ನುಮಾಡಿ ವಾದ್ಯಘೋಷ ಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡುವಂತವನು ದಿವ್ಯದುಂದುಭಿವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ದಿವ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನು. ॥ ೫೯ ॥

ಭಗವತ್ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ದಾಸೀದಾಸವರ್ಗವನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನೂ ತನಿಗೆಸೇರಿದ ಬಂಧುವರ್ಗವನ್ನೂ ಕೇವಲ ದಾಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವಂತವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಹಸ್ತಗತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ॥ ೬೦ ॥

ದೇವರು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡತಕ್ಕವುಗಳೂ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳತಕ್ಕವುಗಳೂ ಆದ ನೃತ್ತಗೀತ ವಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ದಿವ್ಯೋಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸುವಂತವರು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಿವ್ಯಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವು. ॥ ೬೧ ॥

“ತಂ ದೈವತಾನಾಂ ಪರಮಂಚ ದೈವತಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವಂತವರು ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ದೇವಶಬ್ದವಾಚ್ಯರಾದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವರು.

ರಂ।

ಕರ್ಮ ಶೈಷ್ಯೈಃ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಗುಣ ಯೋನಿಷು ।
ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾಸ್ವೇವ ಭೋಕ್ತಾರೋ ಲಭನ್ತೇ ಸುಖಿನ
ಸ್ಸದಾ ॥ ॥೭೪॥

ದೇವಸ್ವಾಪಹಾರಾದೀನಾಂ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಃ.

ಪ್ರಾಸಾದ ಮಣ್ಡಪಾದೀನಾಂ ಭೋಕ್ತಾರಃ ಕೈಟಭ
ದ್ವಿಷಃ ॥ ಯೇ ಮೂಢಮತಯಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ನಿರಯೇಷು
ನಿರತ್ಯಯಾಃ । ವಸನ್ತಿ ಭೂಯೋನೀಚಾಸು ಜಾಯ
ನ್ತೇ ಯೋನಿಷು ಧ್ರುವಂ ॥೭೫॥ ಭೂಷಣಚ್ಛತ್ರ ವಸ್ತ್ರಾ
ದಿ ಯೋಹರಾತ್ ದುರ್ಮತಿರ್ನರಃ । ಗಳೇನಿಗಳಿತಃಪಾಶೈಃ
ಕೃಷ್ಯತೆ ನಿರಯೇಷುಸಃ ॥೭೬॥ ವಾಹನಾನಿಚ ಯಾ
ನಾನಿ ವೈಷ್ಣವಾನಿ ಹರನ್ತಿಯೆ । ಮೋಹಾದ್ವಸನ್ತಿ

ಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡುವಂತವರು ಅಪೇಕ್ಷಿತಗಳಾದ ಉತ್ತಮಲೋಕಗ
ಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ॥ ೭೩ ॥

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಭಗವತ್ಸೇವಾನಿರತರು ಆಯಾ
ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾರಲೌಕಿಕ ದಿವ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಕರ್ಮಶೇಷ
ದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪಗಳಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಭ
ರಿತರಾಗಿ ಸುಖಪಡುವರು.

ಭಗವದ್ದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರಿಗಳಿಗುಂಟಾಗುವ ಬಾಧಕಗಳು.

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಭಗವತ್ಸೇವಾನಿರತರಾದ ಮಹನೀಯರಿಗುಂಟಾಗುವ
ಭಾಗ್ಯಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ದೇವ ದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರಿಗಳಾದ ನೀಚಜನಗ
ಳಿಗುಂಟಾಗುವ ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೈಟಭಾರಿಯಾದ ದೇವರ ಪ್ರಾಸಾದ (ಉಪ್ಪರಿಗೆ) ಮಂಡಪಾದಿಗ
ಳನ್ನು ತಮ್ಮಗಳ ಭೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಮೂ
ಢಜನರು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನರಕಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಪುನಶ್ಚ ನೀಚಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟುವರು. ॥ ೭೫ ॥

ದೇವರ ಆಭರಣಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಛತ್ರ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ದುರ್ಬು
ದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಯಾವನಾದರೆ ಅಪಹರಿಸುವನೊ ಅಂತವನ ಕೊರಳಿಕ್ಕೆ ಯಮ
ದೂತರು ಅಯಸ್ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಳೆದು ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕುವರು.

ಕೇದೀರ್ಥೈ ಪುಂಗಾರನರಕೋದಕೆ । ಪ್ರೇತ್ಯಭೂಯೋಪಿ ಜಾಯನ್ತೇ ಗರ್ದ್ಧಭೋಷ್ಟ್ರಾದಿ ಯೋನಿಷು ॥ ಚನ್ದನಾದೀನಿ ವಸ್ತ್ರಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸುರಭೀಣ್ಯಪಿ । ಹರನ್ತಿ ಸ್ವಾನಿ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತೇ ವ್ರಜನ್ತೇ ಯಾತನಾಂ । ಅನುಭೂಯ ಪುನರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಜಾಯನ್ತೇ ಗಂಧಮೂಷಿಕಾಃ ।೭೮॥ ಉಪಾನತ್ಪಾದುಕಾಪೀಠ ವ್ಯಜನಾನಿ ಹರನ್ತಿಯೇ । ಉಷಿತ್ವಾ ನಿರಯೇಷ್ವೇತೇ ಜಾಯನ್ತೇ ಫಣಿನಾಂ ಕುಲೇ ॥೭೯॥ ಗೋ ಭೂಹಿರಣ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾದಿಂ ಧನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಿಗ್ರಹಂ । ಅಪಹೃತ್ಯಯೇನು ಭುಜ್ಯನ್ತೇ ನರಕೇಷು ನಿರತ್ಯಯಾಃ । ಉಷಿತ್ವಾಪ್ರೇತ್ಯ ಭೂಯೋಪಿ ಜಾಯನ್ತ ಶ್ವಾದಿ ಯೋನಿಷು ॥೮೦॥ ಸರ್ವೇಷು ನರಕೇಷ್ವೇವಂ ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವ ಹಾರಿಣಃ । ವಸನ್ತಿ ಮೂಢಮತಯೋ ಯಾತ್ವಾ ದುಃಖಾನಿ ಭೂಯಃ

ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ವಾಹನಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಯಾನಗಳನ್ನಾದರೂ ಯಾರಾದರೆ ಅಪಹರಿಸುವರೋ ಅಂತವರು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವರು. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕತ್ತೆ ಒಂಟೆ ಮೊದಲಾದ ನೀಚಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ॥ ೭೭ ॥

ಗನ್ಧ ಪುಷ್ಪಾದಿ ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನಪಹರಿಸುವಂತವರು ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಚುಣ್ಚಿಲಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪಾದರಕ್ಷಾ ಪಾದುಕಾ ಪೀಠ ಬೀಸಣಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನಪಹರಿಸುವಂತವರು ಬಹುಕಾಲದವರಿಗೂ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ವಿಷೋಗ್ರವಾದ ಸರ್ಪಜನ್ಮಗಳನ್ನೈತ್ತುವರು. ॥೭೯॥

ಭಗವತ್ಪರಿಗ್ರಹೀತಗಳಾದ ಗೋ ಭೂ ಹಿರಣ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿ ಯಾರಾದರೆ ಅನುಭವಿಸುವರೊ ಅಂತವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲದೆ ನರಕಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುನಃ ಶ್ವಾನಾದಿ ಮೊದಲಾದ ನೀಚಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ॥ ೮೦ ॥

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಂತವರು ಸಮಸ್ತ ನರಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡುವರು. ॥ ೮೧ ॥

ಸೂ ॥ ೪೧ ॥ ವ್ಯಾಯಾಮೋದ್ವರ್ತನಾಭ್ಯಜ್ಞ ಸ್ನಾನೇ
ಪಾನಾಶನಾದಿಕಂ । ಕುರ್ವನ್ತಿ ಮನ್ದಿರೇ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯೇ
ತೇ ನಿರಯಗಾಮಿನಃ । ಪಚ್ಯನ್ತೇ ತತ್ರ ಭೂಯೋಽಪಿ
ಜಾಯನ್ತೇ ನೀಚಯೋನಿಷು ॥೪೨॥ ವಾಸುದೇವ ಪ್ರತಿ
ಕೃತೇರ್ಚ್ಛೇದನಚ್ಛೇದನಾದಿಷು । ವಿಕ್ರೀತಾದೀನಿಚಾನ್ಯೇ
ಷು ಯತನ್ತೇ ಪಾಪಚೇತಸಃ । ವಿಶೇಯಾನ್ತಿ ಕ್ರಮಾ
ತ್ಸರ್ವಾನ್ ನರಕಾನ್ ಭೃಶದಾರುಣಾನ್ ॥೪೩॥ ಅನ್ಯೇ
ಷ್ವಪ್ಯಪಚಾರೇಷು ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮೇಷು ಮಾನವಾಃ ।
ಕೃತಿನಃಪ್ರೇತ್ಯ ನರಕೇ ಪಚ್ಯನ್ತೇ ದುಃಖಭಾಗಿನಃ ॥
ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾಞ್ಚರಾತ್ರ ಮಹೋಪನಿಷದಿ ಪಾದ್ಮತನ್ತ್ರೇಚರ್ಯಾ
ಪಾದೇ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಾದಿ ಫಲ ದೇವಸ್ವಾಪಹಾರ
ದೋಷಕೀರ್ತನಂ ನಾಮ ಷೋಡಶೋಧ್ಯಾಯಃ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಯವದನ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.

ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮ (ಅಂಗಸಾಧನ) ಮೈತೊಳೆಯು ವದು ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನ ನೀರು ಕುಡಿಯುವದು ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕುಕ್ಷಿಭರಣಾರ್ಥವಾದ ಅನ್ನ ಭಕ್ಷಣವೆ ಮೊದಲಾದ ನಿಂದ್ಯಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತವರು ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕರ್ಮಶೇಷದಿಂದ ನೀಚಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ॥ ೪೨ ॥

ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವೈರೂಪ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಅನ್ಯರಿಗೆ ವಿಕ್ರಯವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದರೆ ಯತ್ನಿಸುವರೊ ಅಂತವರು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಮಲೋಕವಲ್ಲಿರುವ ದಾರುಣಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ನರಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವರು. ॥ ೪೩ ॥

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತವರು ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಲಘುವಾಗಿಯೂ ಅವರವರು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಿಂದ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದಬಳಿಕ ಮಹಾದುಃಖಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವರು. ॥೪೪॥

ಈಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮತ್ಪಾಂಚರಾತ್ರವೆಂಬ ಮಹೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾದ್ಮ
ಸಂಹಿತಾ ಚರ್ಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಾದಿಫಲ ದೇವಸ್ವಾಪಹಾರ
ದೋಷಕೀರ್ತನವೆಂಬ ೧೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.
ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಯವದನ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.